Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

ÅRSSKRIFT

FOR ODENSE SEMINARIUMS ELEVFORENING

1965

STIFTET 1908

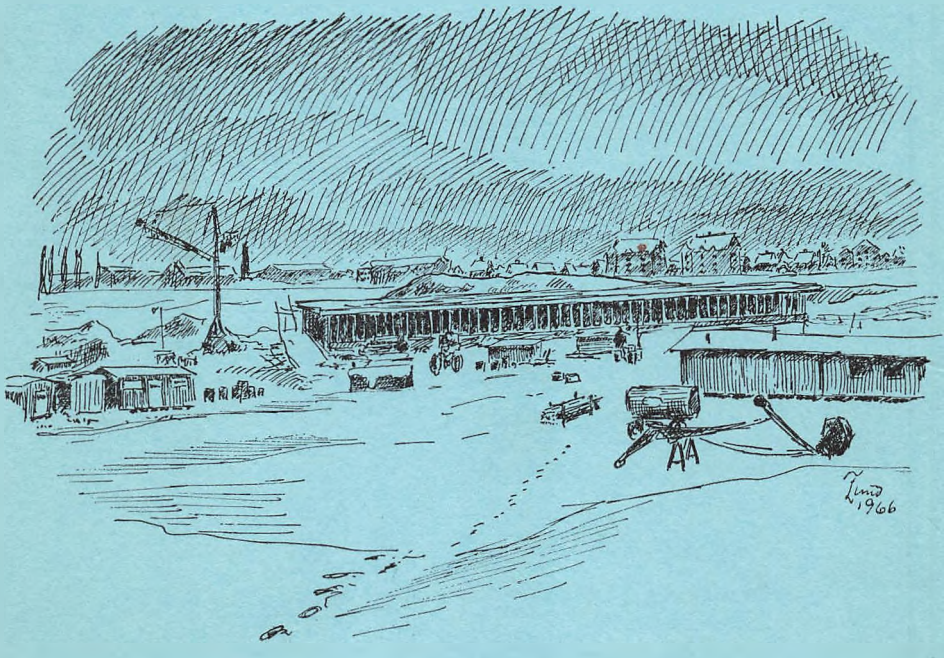

ÅRSSKRIFT 1965

ÅRSSKRIFT

FOR

ODENSE SEMINARIUMS ELEVFORENING

1965

VED BESTYRELSEN

BOGTRYKHUSET - ODENSE

Vor forening

I marts måned havde foreningen sin sammenkomst på seminariet. Vi blev som sædvanlig modtaget med flaget til tops og med alt tilrettelagt på bedste måde.

For uigenkaldelig sidste gang satte vi os til rette på de smalle bænke i foredragssalen med rækken af forstandere på væggen foran os, og endnu engang lød gode ord fra den slidte talerstol. Seminarierektor Palle Schmidt, Esbjerg, fortalte om seminarieeleven af i dag, så vi fik et levende indblik i, hvorledes den lærerstuderende anno 1965 vurderer og bedømmer sit studium, men også en del om de problemer, et seminariums lærere og især dets rektor står over for i vor tid.

Så havde fru Henny Hansen dækket op efter alle kunstens regler med en dejlig frokost, der væltede alle vore tidsberegninger, men endelig kunne da forstander Caspersen tage talerstolen i besiddelse. Praktikminderne vældede frem, og gamle, berømte navne blev levende for os. Anekdoterne blev genopfrisket — vist til lige stor glæde for begge parter — og praktikkens mål og værdi blev fremholdt med den erfaring, som de mange års arbejde med praktikanter kan give. Vi var sandelig kommet til praktik igen.

Ved den efterfølgende generalforsamling skete kun det overraskende, at redaktøren og undertegnede indvilgede i at fortsætte endnu en periode. Det var altså for tidligt, vi tog afsked i sidste årsskrift. Nu kan jeg byde Thierlein velkommen tilbage igen og gør det af et godt hjerte. Alle valg

var genvalg. Det betyder altså også, at bestyrelsen ingen medlemmer fik fra de tre sidste årgange, hvilket er i strid med vore vedtægter, men der var ingen til stede i disse aldersklasser, og valg var derfor ikke muligt. Nu må der gå tre år, før vi kan få stillingen rettet op.

— — —

Til jul kunne foreningen uddele 1600 kr. i studielegater. Det er den største sum hidtil, og da det er sidste gang, vi kan uddele til småbørnsseminariet, blev dette særlig betænkt.

Til slut bør jeg meddele, at repræsentantskabet i efteråret har været indbudt til *rejsegilde* på første del af det nye seminarium. Vi ønsker seminariet til lykke med, at der nu ikke længer kun er tale om kønne ord og ønsker, men om realiteter og igangsatte arbejder.

Tak for året 1965.

Aage Ovesen.

Vrads sande

Redaktionelt

Som det fremgår af formandens beretning, slap vi altså ikke denne gang endnu.

Retfærdigvis må jeg så sige, at bestyrelsen har været rig på gode ideer, så mange, at der ikke har været plads til dem alle i dette årsskrift — og at de gamle elever, jeg har henvendt mig til, har været overordentlig hjælpsomme, som man vil kunne se af årsskriftet. En redaktør skal jo ikke fremhæve de enkelte artikler, men jeg kan dog ikke lade være med at glæde mig over, at Carl Nielsen-årets årsskrift kan bringe et så vægtigt indlæg som øvelsesskoleinspektør Erling Brahms artikel om »Carl Nielsen og Skolen«, og at vi ved hr. Caspersens hjælp får sat børneskolen og seminariepraktikken en minderune.

Vi har fået nyt omslag i år, ridset op af Lund i kulde og sne, men dog et vidnesbyrd om, at der sker noget med seminariet.

Vi har også fået et par nye medarbejdere på det »musiske« område — ikke fordi vi er trætte af Lunds fornemme streg, men simpelt hen, fordi det er vigtigt, at yngre årgange kommer ind i den aktive kreds. Det er Ole Runge og Finn H. Jørgensen.

Det samme gælder de to indlæg af Glent Madsen og Yrsa Feddersen. Jeg håber, at mange andre fra de nyeste årgange vil følge i deres spor i de kommende år.

Bidrag modtages hele året. Ikke mindst beder jeg om, at klassekammerater vil skrive ved eventuelle dødsfald.

Årsskriftet kommer sent i år. Forhåbentlig vil det vægtige indhold bøde på forsinkelsen.

Redaktøren.

Mindeord

Karen Simonsen, årg. 1908

Samme dag, som forstander Ejler Møller i 1905 overtog Odense Seminarium, rykkede 24 unge ind i 1. klasse. Af dem er nu kun 10 i live. I 1965 døde to af dem.

Den ene var min sidekammerat gennem alle tre år, Karen Sulamith Simonsen. Hendes far var pastor Simonsen, Nidløse, hendes mor var født Steensen Blicher og var i lige linie efterkommer af digterpræsten. Frk. Simonsens broder hed da også Steen Steensen Blicher.

Efter eksamen 1908 blev hun lærerinde ved Tallerup Skole, hvor hun virkede i mange år. Hun var velbegavet, en mild, venlig og såre beskeden ung pige, men faldt ikke helt til på Fyn.

Først da hun fik stilling i Bedsted i Thy fik hun rigtig lejlighed til at vise sine evner til at undervise børn og sit kærlige sindelag over for dem. Hun kunne synge med dem, og hun var en mester til at læse op, måske en arv efter hendes stamfader. Efter sin afsked blev hun boende i Bedsted, trofast og kærligt passet af sin veninde og husbestyrerinde gennem mange år, Anna Fuglsang. Hun blev 79 år gammel.

Johanne Nissen, årg. 1908

En anden af holdet fra 1908, Johanne Nissen, født Johannesen, her fra Odense, er også afgået ved døden. Hun kom fra seminariet til Hjallese. I 1929 blev hun gift med gårdejer og folketingsmand Johan Nissen i Strandelhjørn. Efter hans død i 1933 flyttede hun til Haderslev. I sine sidste år var hun blind og boede på et plejehjem. Der døde hun i julen 1964. Hun har trofast holdt ved i elevforeningen gennem alle årene.

Johanne Drud og N. P. Larsen.

Kirstine Jørgensen, årg. 1916

Fru Kristine Jørgensen, f. Jensen, der var gift med gdr. Georg Jørgensen, Høve, er død på Skælskør sygehus i en alder af 75 år den 11. december 1965.

Hun var dimitteret sommeren 1916 og kom som ung lærerinde til Høve Friskole. I Høve lærte hun sin mand at kende, og på grund af deres fælles interesser for valgmenighed, foredragsforening og sygeplejeforening fik ægteparret betydning for deres egn. For nogle år siden overtog en af de fire døtre og svigersønnen gården, medens forældrene byggede et hus i tilknytning til en frugtplantage, de selv havde oparbejdet. Fru Jørgensen var også en dygtig biavler og forstod sig på beskæring og sprøjtning af træer.

Jeg mindes hende som en trofast og god kammerat, der sled tappert i det og altid bevarede det gode humør. Nu havde hun glædet sig til samværet i Odense ved 50 års jubilæet i 1966.

Æret være hendes minde! *M. M.*

Gudrun Andersen, årg. 1916

Det var med vemod, at jeg fik at vide, at min gamle klasse- og sidekammerat Gudrun Andersen var død den 18.12.1964.

Gudrun Andersen blev dimitteret fra OS i juni 1916. Vi

var sidekammerater hele seminarietiden igennem. Det blev til et godt venskab, og mange gange var jeg i weekenden med hende i hendes forældres gæstfri hjem i Nyborg.

Efter 1916 skiltes vore veje. Hun kom til Fejø, hvor hun fik mange gode år. Hun skrev trofast til mig hver jul og berettede om sin skole og sig selv. Sidst hørte jeg, at hun havde haft jubilæum og var blevet fejret og hædret. I 1964 måtte jeg savne den sædvanlige julehilsen, og senere fik jeg at vide, at da var hun ikke mere iblandt os.

Gudrun var en god kammerat, venlig og stilfærdig i hele sin færd. Vi, der kendte hende fra årene på OS, vil ære mindet om hende.

Karen Christensen, Slagelse.

Arne Salling, årg. 1927

* 3/10 1964

For Arne Salling stod det allerede fra drengeårene klart, at han skulle være lærer. Det miljø, han voksede op i — lærerhjemmet i Ullerslev — gjorde dette til en selvfølge. Han var den ældste af fire sønner, der alle blev pædagoger — om end med forskelligt virkefelt.

Arne Salling blev dimitteret fra Odense Seminarium i 1927 og var ansat i Seest fra 1929 til sin død, de sidste år som førstelærer. Som lærer var han flittig og pligtopfyldende som få. Ingen opgave og intet hverv kunne han tage let. Det, han var sat til at varetage — i skolen og i kirken, hvor han virkede i mange år som organist og i de senere år som kirkesanger — fik hele hans arbejdskraft. Hans lidt kejtede og indesluttede væsen gjorde det ikke let for ham at komme i kontakt med folk. Han var ikke selskabsmanden eller den, der tragtede efter ydre glans. Man skulle kende ham for at forstå, hvor uegennyttigt og trofast et menneske, han var.

Han døde midt i sit arbejde, og efter bisættelsen blev der af mange gamle elever givet udtryk for, at hans gerning ved Seest skole var blevet påskønnet og værdsat.

Svend Larsen, årg. 1943

På grund af forskellige omstændigheder bringer årsskriftet først nu meddelelsen om Svend Larsens død i juni 1963.

Svend Larsen, der dimitteredes fra OS i 1943, var på mange måder en ener. I seminarietiden — det er jo nu 25 år siden — var han det også i kraft af sin alder, han blev lærer, da han var 33 år.

Han var i alle måder en selvlært mand. Først udlært som smed og efter at have virket som svend nogle år, tog han beslutningen: han ville være lærer. Det er klart, at der til en sådan afgørelse hører både vilje og beslutsomhed, to egenskaber, Svend Larsen — smeden blev han kaldt blandt seminariekammerater — da også ejede i rigt mål. Både på grund af sin menneskelige erfaring og sin kraftige statur kan det ikke undre, at han i egentlig forstand ragede op i en seminarieklasse. Lun og hyggelig som på billedet her kunne han være — men også stædig og voldsom i udtryksformen, når han skønnede, at det var på sin plads.

Svend Larsen havde vist ingen uvenner, man tog ham, som han var — og man kunne lide ham. Han blev da også en dygtig lærer, al den stund solid flid og håndfasthed parret med humør og venlighed vel stadigvæk er egenskaber, der værdsættes i dagens skolegerning.

Desværre prægedes hans sidste år af et svagt hjerte. Han skånede ikke sig selv, hverken i skole eller hjem. Han kunne sikkert ikke være anderledes, ønskede det ikke. Vi, der kendte ham og husker ham så godt, kan kun beklage hans alt for tidlige død. Men vi vil alle kunne glæde os over, at vi lærte ham at kende. *VA.*

Dimissionstale 1965

Endnu engang er vi samlede her for at markere, at en flok unge lærere og lærerinder står rustede til at tage et arbejde op i den danske skoles tjeneste. Vi mener, at De er forsvarligt rustede til at tage fat, og vi håber og tror, at De selv forstår, at De kun befinder Dem ved begyndelsen af Deres uddannelse, og at tiden, der kommer, vil kræve stor indsats af Dem med hensyn til videre dygtiggørelse både fagligt og pædagogisk. Forhåbentlig er De i Deres seminarietid sat godt i gang, så De også selv har lyst til at arbejde videre, for uden et sådant fortsat studium vil De ikke kunne følge med og være på højde med de krav, skolen og samfundet stiller til Dem. Det vil lægge stort beslag på Deres kræfter, for det er jo noget, der må foregå samtidig med, at De passer Deres daglige arbejde. Ja, der er naturligvis ferierne, og dem bliver der unægtelig også god brug for fremover. Vi er jo endnu ikke nået frem til det af vor højtærede undervisningsminister forjættede sabbatsår!

Seminariet siger Dem i dag hjertelig til lykke med Deres uddannelse. Vi glæder os med Dem over, at De har nået det foreløbige mål, De har sat Dem. En faglig vurdering af Dem vil De finde i Deres afgangsbevis, og den skal jeg ikke røbe her, men blot konstatere, at det i år stort set ligger, som det plejer. Vi har som helhed kun grund til at være tilfredse med Deres holdning til arbejdet og siger Dem tak for godt samarbejde og loyal indstilling i Deres seminarietid, ja, mere end det. Tak for åbenhed og tillid — og her taler jeg både som Deres tid-

ligere lærer og nuværende rektor — tak for smil og venlighed, De har vist over for os. Tak til den enkelte for drøftelse og samtale, for frit og utvungent samvær i og uden for timerne.

Der drøftes meget på et seminarium. Mange problemer er blevet rejst gennem Deres uddannelsestid inden for de forskellige fagområder, mange forsøg på svar er blevet debatteret. Det har ikke været vores agt at pådutte Dem færdige svar eller patentløsninger, snarere at hjælpe med at rejse problemerne, at åbne Deres øjne for de virkelige problemer og dermed tvinge Dem til selv at slås med dem, til at trænge til bunds og selv forsøge at tage stilling. Men på den anden side har vi heller ikke villet eller kunnet forholde Dem vore egne meninger og anskuelser og tro. For mit eget vedkommende har De måske følt, at det undertiden kom vel stærkt frem, men det får De tilgive mig og tilmed nu finde Dem i, at jeg for sidste gang lægger beslag på Dem med nogle personlige bemærkninger til problemstillinger, vi har stødt på i vort arbejde med pædagogikken. Jeg håber, De vil nikke genkendende til meget af det, jeg nu siger, og samtidig forstå, at jeg vil have Dem til endnu engang at tænke nogle af de grundspørgsmål igennem, der står som baggrund for Deres arbejde som lærere, og som derfor i hvert fald indirekte har betydning for det.

Vor tid er vel først og fremmest karakteriseret ved, at det er en opbrudstid, en tid, hvor de gamle forestillinger og værdier er sat på dagsordenen til debat og kritik. Derfor må enhver, der har med børn og unge at gøre, naturligvis især forældre, men i øvrigt alle, der har forbindelse med opdragelse, spørge sig selv: Hvad kan vi gøre for at hjælpe børnene og de unge til at klare tilværelsen? Vi kan jo ikke bare lade stå til, fremtiden afhænger jo af nutiden, af det, vi gør eller undlader at gøre. Der er givet mange svar på dette spørgsmål eller måske snarere: det er blevet set under flere forskellige synsvinkler. Men det farlige er, at de hver for sig ofte giver sig ud for at være patentløsninger, således at forstå, at blot man accepterer

netop denne løsning, kan man være sikker på at have klaret alle vanskeligheder.

Lad mig i det følgende tage tre forskellige, men meget typiske svar frem på vort spørgsmål: Hvad skal vi gøre for at hjælpe børn og unge til at klare tilværelsen? — Jeg vil straks antyde de tre svar ved deres slagord: 1. udvikling. — 2. tilpasning. — 3. dannelse.

1) Ifølge denne opfattelse skal opdragelsen være hjælp til udvikling; man kunne kalde det »det biologiske aspekt«. Barnet betragtes som en organisme, hvor alle væsentlige træk, mennesket senere viser som moden personlighed, allerede har været til stede i spireform. Vi fødes så at sige med bestemte dispositioner, der udvikler sig til karaktertræk, til færdigheder og holdninger. Opdrageren skal blot bekytte barnet mod skadelige indflydelser, og som en gartner anvende de rigtige metoder til at fremme den spontane udfoldelse.

Men det er jo ikke rigtigt. Barnet er åbent for indtryk. Det forarbejder, hvad det modtager, og derfor afhænger alt af, hvad man giver det. Vi bringer ikke uden videre vor fremtidige karakter ind i verden, men vi bliver uophørlig præget af forholdene og omstændighederne. Hvad vi bliver til, afhænger af vort møde med andre mennesker og med tingene. Derfor kan målet ikke bare være udfoldelse af det, vi har i os, men der må en disciplinering af anlæggene til, der må en styrkelse af karakteren til, der er i stand til også at gå imod, hvad drifterne kræver.

2) Det andet slagord var »tilpasning«. Her skal opdragelsen søge at fremme tilpasning til samfundet: »det sociale aspekt« kunne man kalde det.

Barnets natur, siger man, er anlagt på fællesskab. Først ved omgang med andre mennesker bliver dets åndelige og legemlige evner og færdigheder udviklet og dets karakter formet. Det er ganske nødvendigt for mennesket at kunne tilpasse sig uventede og skiftende situationer. Verden må tages, som den er, hvis man vil undgå ustandselig at komme i konflikt. Barnet må lære at indordne sig, at tage

hensyn til andre og tøjle egoistiske interesser. Det skal indpodes sans for retfærdighed, mod til kærlighed og glæde ved at tjene helheden.

Her over for vil jeg gerne fastslå, at hvor børn bliver godt opdraget, sker der meget mere end en tilpasning af deres opførsel til omverdenen. De opfordres ikke blot til at efterligne, hvad de ser andre gøre, men de lærer at skelne mellem godt og ondt, at dømme om ret og uret og dermed netop undlade at tilpasse sig alt, hvad de ser, men tværtimod protestere imod det onde og uretten, hvor de møder den.

I øvrigt kan der let opstå en myte om samfundet, der er farligt for det enkelte menneske og dets værdi. Samfundet kan betragtes som en højere helhed, individet blot som en lavere del deraf. Men hvert menneske har en umistelig værdi, som man aldrig kan tage fra det og overføre på en gruppe.

Hvis det er rigtigt, at vor tids nød består i, at »Guds trone står tom«, som Arthur Koestler udtrykker det, så afhjælper man ikke denne nød ved at sætte folket eller samfundet eller demokratiet i Guds sted. Det fører blot til, at retten knækkes, friheden knægtes og sandheden opløses. Lad mig, hvad det første, folket, angår, kun minde om det uhyggelige kapitel, der hedder nazisme. Hvad det andet, samfundet, angår, er det tilstrækkeligt at henvise til det kommunistiske samfund. Som Sovjetpædagogen Makarenko udtrykker det: »Kollektivets interesser står højere end personlighedens.« Ja men det er jo kun historie, eller det gælder ikke hos os, vil De måske tænke. Ja vel, men så det tredie da, demokratiet. Demokratiet er ganske vist i dag den mest hensigtsmæssige statsform og den eneste, der lover at respektere den enkeltes frihed og værdi, men demokratiet er ikke længere noget virkeligt livsindhold.

De kender fra pædagogikkens historie den amerikanske pragmatisme, der nægter muligheden af at erkende sandheden og i stedet anbefaler tilpasning til de stadigt skiftende forhold. En sådan opfattelse skaber et åndeligt

tomrum, og den har haft en enorm indflydelse ikke blot i Amerika og inden for amerikansk undervisningsvæsen — tænk på John Dewey — men også hos os, der på så mange måder er løbet i hælene på Amerika, hvad undervisning og opdragelse angår. Efter min opfattelse er det ikke først og fremmest evnen til at tilpasse sig, der er brug for, men modet til at modstå uretten, i hvilken skikkelse den end viser sig.

3) Det tredie slagord var så »dannelse«. Opdragelsen har her dannelsen til mål, det, man kunne kalde »det kulturelle aspekt«.

Mens man ved de to foran nævnte svar fortrinsvis så på barnet som et naturvæsen eller et væsen, der var anlagt på fællesskab, betragter man her barnet som et væsen, hvis ånd skal udvikles og dannes ved et møde med overleverede kulturværdier. Man skal ikke bare lade børnene lære disse værdier at kende, men bestræbe sig på at påvirke dem og forme dem dermed.

Hertil vil jeg sige, at man sikkert ikke skal være for optimistiske, hvad påvirkning angår. Det, vi kan gøre, indskrænker sig stort set til forsøg på at bringe det åndelige indhold til barnet og den unge. Hvad der evt. kommer ud af det, får stå åbent. Om det lykkes os at tænde en gnist, kan vi ikke vide på forhånd. Vi tror ikke mere på, at kendskabet til det gode, til idealet, uden videre vil bestemme et menneskes handlen. Men desuden er der jo i vor tid sat spørgsmålstegn ved det, vi har kaldt de åndelige værdier; der findes ikke længere en levende åndelig tradition med magt over sindene. I stedet trænges vi fra alle sider af en fristende og dragende materialisme. Endelig kan man vel også sige, at al den tale om personlighedens udvikling og dannelse kan være farlig og føre til, at man kun tænker på sig selv, kredser om sig selv og glemmer den egentlige mening med livet.

For mig at se har alle disse tre svar, trods mine kritiske bemærkninger, ramt noget væsentligt ved al opdragelse, men intet af dem kan stå alene eller gøre krav på at være patentløsning. Derfor miskendes opdragelsens

mangesidethed, hvis man nøjes med det ene aspekt og giver det ud for at være det hele. De supplerer tværtimod hinanden og må alle tages i betragtning.

Sker det, er vi nået et langt stykke ad vejen, men det egentlige mål har vi først nået, når vi hjælper barnet og den unge til at finde meningen med livet, det, man kunne kalde »det religiøse aspekt«. Det er, som om det i vor tid kun drejer sig om for enhver pris at stå uafhængig, som man siger, at være bundet af alt og alle, endelig ikke at være rodfæstet i et livssyn eller tro. Men, som den netop afdøde jødiske filosof Martin Buber siger: »At blive fri for en binding er en skæbne; den bærer man som et kors, ikke som en kokarde.«

Hvad skolen kan eller skal gøre i den henseende, skal jeg ikke komme ind på ved denne lejlighed; det berørte jeg i min dimissionstale i december.

Det skal da være mit ønske for Dem, at De som lærere vil blive ved med at tumle med disse problemer og prøve at nå til en klaring af begreberne for Deres eget vedkommende. Ingen forældre, men heller ingen lærere kan undgå at tage stilling her. Og det er mere nødvendigt end nogen sinde før, at man som lærer lever med i sin tid og prøver at finde sit eget ståsted. Ellers vil man gang på gang komme til at gribe galt i sit arbejde med børnene og de unge.

Lykke og velsignelse til Deres arbejde i den danske skole!

Holger Melson.

De studerendes råd

Jeg skal i det følgende give en oversigt over De studerendes Råds funktion på OS.

Rådet er oprettet i henhold til cirkulære af 6. juni 1956, og om rådets opgaver gælder, »at det er de studerendes forhandlingsberettigede repræsentation over for seminariets ledelse og lærerråd, for så vidt angår undervisningsmæssige forhold og forhold, som er de studerende personligt vedrørende. Rådet kan tillige påtage sig almene opgaver af kulturel, idrætsmæssig og lignende art.«

Rådet består af to repræsentanter fra hver klasse, hvilket vil sige 26 medlemmer. Rådet konstituerer sig med formand, næstformand, kasserer, sekretær m. v. Rådet har i et års tid afholdt sine møder hver lørdag fra 8—9 samt en del eftermiddags- og aftenmøder. Rådets arbejdsområder er efterhånden blevet så omfattende, at en time hver uge ikke slår til.

Rådet har følgende faste udvalg, hvortil der vælges én repræsentant fra hver klasse:

Kulturudvalg, der arrangerer foredrag, udstillinger og lign.

Blad- og biblioteksudvalg, der er vejledende ved køb af tidsskrifter og bøger til biblioteket, og som i samarbejde med DSR udgiver E'GOSDA.

Festudvalg, der arrangerer seminariets fester.

Sportsudvalg, der har til opgave at arrangere sportsdyrkelsen på seminariet og deltagelsen i stævner.

Derudover nedsætter rådet udvalg til løsning af forskellige opgaver. Her kan nævnes f. eks. et udvalg, som arbejder på at finde frem til muligheder og retningslinier for udveksling med et nordisk seminarium. Vi har for et par år siden haft udveksling med Stockholm Seminarium, men de ønskede ikke at fortsætte. Desuden arbejder vi på udveksling med danske seminarier. Vi kunne her tænke os en udveksling med f. eks. liniehold, som kunne følge undervisningen en uges tid på et andet seminarium.

Vi har nedsat et udvalg, som arbejder med værelsesbehov og kollegiebyggeri. Lærerstuderendes Landsråd, De unges Boligaktions Fond og Studierådet ved Danske Teknika har oprettet et boligselskab D.U.K., Dansk Ungdoms Kollegieselskab, hvis formål er at tilvejebringe gode og billige kollegieværelser og -lejligheder for unge under uddannelse. D.U.K. har en afdeling i Odense, hvor DSR er repræsenteret med to mand. D.U.K. er et solidt kollegieselskab, og der er store muligheder for, at det i nær fremtid kan påbegynde et kollegiebyggeri i Odense. Vi har her en reel mulighed for at kunne skaffe kommende lærerstuderende kollegieværelser i Odense.

I den forbindelse må også nævnes, at vi af Foreningen af Studerende ved Odense Teknikum er blevet indbudt til et samarbejde om De studerendes Hus i Odense, hvis formål er at samle studerende fra forskellige studieretninger. Vedtægter er under udarbejdelse, og der vil her blive en opgave for DSR.

Af rådets repræsentanter vælges tre som stipendiemedlemmer. Disse danner sammen med rektor og tre lærere stipendienævnet. Der er i dette stipendienævn et meget fint samarbejde» Der er ved de sidste fordelinger kommet en række nye bestemmelser og regler, som har gjort, at fordelingsarbejdet har måttet ændres. Stipendienævnet har haft en lang række møder for at gennemgå de mange ansøgningsskemaer og få fundet frem til et fordelingsbeløb. Der er kvalitet bag nævnets arbejde, og der er vist ikke mange »fejlvurderinger«.

I maj 1965 udkom første nummer af E'GOSDA, DSR's nye blad. Bladet udkommer seks gange om året. Bladet har lige fra starten været en succes, og kvaliteten bliver bedre og bedre for hvert nummer. Navnet på bladet blev fundet ved en konkurrence. Foruden at være et typisk fynsk udtryk indeholder det initialerne OS.

Rådet har oprettet et bogsalg for brugte bøger, har værelsesanvisning og lektiehjælpsanvisning.

I samarbejde med Skolecentralen har rådet arrangeret en udstilling af hjemmelavet undervisningsmateriale. Rådet var aktivt med i UNESCO-ugens arrangementer.

Rådet har en lånefond, hvor man kan opnå et mindre lån for en kortere periode. Kapitalen er ca. 6.000 kr. Overskuddet fra festerne går til denne lånefond. Størstedelen af kapitalen er til stadighed lånt ud.

Rektor, lærerrådets formand, og DSR's formand danner kontaktudvalget. Der arbejdes for tiden på enten at få udbygget dette eller få oprettet et samarbejdsudvalg. På et møde mellem rektor, repræsentanter for lærerne og de studerende er dette blevet drøftet. På en hel del områder kunne der komme et udbytterigt samarbejde i gang. Man kunne tænke sig, at der nogle gange om året blev afholdt et møde, hvor problemer og ideer af fælles interesse blev drøftet igennem. Det første møde har bl. a. resulteret i, at der kommer repræsentanter for lærerne med i kulturudvalget og sportsudvalget. Senere hen måske også i festudvalget og i redaktionen af E'GOSDA.

Rådet har nedsat et »flytteudvalg«, som skal tage sig af en del problemer i forbindelse med det nye seminarium. Fra rådets side er man klar over, at pladsforhold i begyndelsen vil medføre vanskeligheder, men man vil gerne gøre en positiv indsats for at få det til at glide. Mange råd i de senere år har sikkert ønsket, at det kunne blive dem, der kunne være med til at flytte, men nu ser det ud til, at det endeligt lykkes.

På det nye seminarium vil rådet få tildelt et eget mødelokale.

Udover disse mere faste områder behandler rådet de løbende sager. Henvendelser fra foreninger, fra seminarier og fra Landsrådet sker dagligt.

Rådet har to landsrådsrepræsentanter, som varetager arbejdet i Landsrådet samt Den sydjysk-fynske Region, en sammenslutning af rådene ved de sydjyske og fynske seminarier. Lærerstuderendes Landsråd er efterhånden blevet et velanskrevet og solidt landsråd. Blandt de mange arbejdsopgaver, som LL har taget op, skal her kun nævnes en enkelt, nemlig afskaffelsen af studieafgiften. De lærerstuderende på et privatseminarium er de eneste herhjemme, som betaler for at få en højere uddannelse. Vi kan selvfølgelig også som studerende på Odense Seminarium være interesserede i, at studieafgiften falder væk.

Formanden for DSR er med i repræsentantskabet for Odense Seminarium.

Flere områder af rådets arbejde kunne have været nævnt, men jeg håber, at ovennævnte har givet Dem et indtryk af et effektivt og arbejdsomt råd, som forsøger at arbejde til gavn for de lærerstuderende ved seminariet.

Frans Bay.

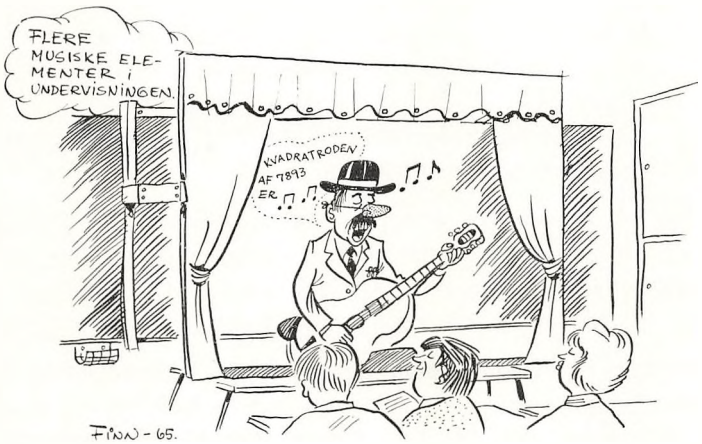

Odense Seminariums Børneskole og praktikken

Da Odense Seminariums Børneskole den 1. august 1964 blev nedlagt, fordi seminariet nødvendigvis måtte tage hele seminariebygningen i brug, var børneskolen 69 år gammel og havde lige så længe været øvelsesskole for Odense Seminarium og forskoleseminariet fra dets oprettelse i 1908.

Når jeg nu på redaktørens opfordring skal fortælle lidt om denne skole, finder jeg det ikke rimeligt — sådan som jeg ville prøve at gøre det, hvis jeg skulle fortælle for gamle børneskoleelever og deres forældre — at skrive om skolen i almindelighed, om den tone, vi ønskede skulle klinge i hverdag og fest, og som vi bestandig lyttede efter. En sådan beskrivelse er også overflødig, for når voksne og børn levede under samme tag og arbejdede og morede sig sammen, var der for de voksne rig lejlighed til at iagttage og vurdere, så det sidste kan jeg også overlade til andre. Her vil jeg holde mig til det fag, seminariet overlod til børneskolen: praktikken.

Jeg vil prøve på gennem nogle anekdotiske træk at vise den udvikling, børneskolen og praktikken har gennemløbet i de sidste 40 år fra det faste, patriarkalske forhold til den mere frie og søgende form, vi kender i dag.

Endnu i tyverne hørte det med til betingelserne for optagelse på seminariet, at man havde haft et års praktik. Og sådan gik det til, at man som 17-årig hver morgen stod og fortalte bibelhistorie for en klasse børn og

senere startede arbejdet i dansk og regning, hvorefter man rettede det skriftlige arbejde, børnene med stor omhu havde nedfældet på tavler, for derefter med beklagelse at være vidne til, hvordan de med stænkflaske og svamp eller den forbudte spytklat og det deraf mærkede trøjeærme omgående tilintetgjorde de fine resultater. Man oplevede skolens hverdag, blev i en ny funktion og på uhøjtidelig vis på ny et med den. Forpraktikken var en god indgang til seminariet. Men det skal ikke skjules, at sådan som denne praktik udviklede sig i slutningen af den 3-årige seminarieuddannelse, mistede den meget af sin ide og værdi. Præparanderne fik lov til at klare forpraktikken ved hver uge at overvære nogle timer i børneskolen, og det lykkedes i for ringe grad at aktivisere de store hold, vi havde siddende i timerne. Der blev derfor nok gjort nogle forsøg på i det skjulte at give Ludvig Chr. en ekstra overhaling.

Vi mødte så praktik igen i 3. og ældste seminarieklasse, og det undrer mig endnu, at vi nåede så meget i det år. Vi havde — synes jeg — en masse opgaver i mange områder. Forklaringen ligger vel først og fremmest i, at der kun var en praktikklasse i seminariet og en i forskoleseminariet, og det kunne en 8-klasset øvelsesskole dække pænt.

Jeg husker tydeligt de første timer, jeg overværede i børneskolen. Nu havde vi vel nok let ved at imponeres, men der var også grund til at beundre børnenes oplæsning. Uden generthed læste denne 7.-klasses elever med hævet og sænket stemme, pauser, eftertryk og især udtryk klart og sikkert. Det var vel nok Ejler Møllers metode i renkultur.

Vi oplevede jo i min seminarietid klasseundervisningens fremstormen og begejstringen for den tids aktivitetspædagogik. Og vi måtte også overraskes over børnenes sproglige kunnen, som den gav sig udtryk i formfuldendte sætningssvar. Lidt efter lidt gik det op for mig, at svaret kunne formes over et bestemt mønster, tegnet af et velovervejet spørgsmål. Jeg lærte selv at spille på denne taktik,

men ved også, at i vejledning og kritik blev de formelle krav fulgt op med kravet om det, vi i dag vil kalde det aktive svar. Det gjaldt ikke mindst i Alfred Hansens praktiktimer. Han var foregangsmand med hensyn til den biologiske og økologiske metode i naturhistorie, og han gav os mange impulser. Med sin sans for humor kaldte han ofte smilet frem i sine timer. Jeg husker, hvorledes det ved en sådan lejlighed tillige gik op for mig, at til prøver kan kontrol være nødvendig. Under gennemgang af dyr, der dykker, ville praktikanten anskueliggøre, hvad det betød at skulle holde vejret så længe, og opfordrede med uret i hånden børnene til at prøve, hvor længe de kunne holde vejret. Da der var gået $^1/_2$ minut, markerede næsten hele klassen som tegn, at de fortsatte vejrtrækningen. Kun Peter holdt stand. Under stigende opmærksomhed sad han med fast sammenkneben mund og troede fuldt og fast, at han stadig holdt vejret. Da der var forløbet næsten tre minutter, hørte vi Alfred Hansen — så tørt som kun han kunne det — sige: Nu synes jeg, De skal opfordre Peter til at trække vejret igen.

Jeg fandt, at praktikåret var festligt, spændende, meget givende og tillige noget centralt i uddannelsen. At vi havde lært noget skulle sluttelig dokumenteres ved en række eksamener. Der var særskilt praktikeksamen i håndarbejde, gymnastik og sang, og endelig var der den store praktikeksamen med to opgaver, en med yngre og en med ældre børn.

I de pågældende fag havde vi et fast censorkorps. Der var afgjort personligheder blandt dem, men i vore øjne var de først og fremmest originaler. Der gik sære frasagn om dem, og vi spejdede efter oplevelser — især under eksamination af kammeraterne — så vi kunne være med til at udbygge myten omkring censorerne. Med absolut størst forventning så vi frem til praktikeksamen i sang og professorens besøg. Sangpraktiktimerne til daglig fik deres særlige præg ved, at enhver praktikant skulle støtte undervisningen ved hjælp af violinerne. For en del af praktikan-

terne var det en naturlig og udmærket støtte til glæde for dem og børnene, men der var sandelig også nogle, der aldrig blev venner med violinen. Børnene var dels veldisciplinerede, dels kammeratligt indstillet over for seminarieeleverne, så de røbede aldrig med et blik eller en bevægelse, hvad de følte, når en svag violinspiller udfoldede sig. Professoren var nu ikke indstillet helt på samme måde som børnene. At han bedst kunne lide udpræget musikalske elever, fandt vi helt i orden, og at han følte ubehag ved samværet med den anden gruppe, forstod vi også, men det var ikke så rart, at han intet gjorde for at skjule det. Ved eksamen havde en af praktikanterne, der absolut ikke var ven med violinen, arbejdet sig gennem melodien, mens professoren vred og vendte sig på stolen, og pludselig eksploderede han i følgende udbrud: Åh, så læg dog det dyr! Manden anbragte lydigt instrumentet på en taburet, men lidt senere kom han i nød for begyndelsestonen og nærmede sig violinen for at knipse den frem. Da så vi professoren strække sine arme mod himlen, vende sig mod sanglæreren og halvt jamrende råbe: Hr. Petersen, nu tager han den Gud hjælpe mig igen! — Ja, så var dagen reddet.

Ved praktikeksamen i gymnastik mødte vi den begejstrede censor i K. A. Knudsen. Vi kendte hans interesse for ryggen og havde endogså hørt om, at han var villig til at gå i seng for at vise sine gæster, hvordan man kunne pleje sin ryg, når man stod op. Hver gang en af praktikanterne nærmede sig en rygøvelse, ventede vi derfor i spænding på, hvad der ville ske. Vi blev dog den dag sørgelig skuffede, han syntes at interessere sig for noget så banalt som nedspring og det at undervise gennem modsætninger (missekatte og elefanter). Vi måtte dog indrømme, at kendte undervisningsformer farvet af hans begejstring blev særdeles fornøjelige. Ved denne eksamen hændte det selvfølgelig også, at den berømte klap faldt ned. En af praktikanterne — en gæv jyde — havde fået drengene stillet op og forevist øvelsen, men så var det, som om alle kommando- og udførelsesord var blæst ud af hovedet på ham. Han rodede hjælpeløst med armene i luften, mens han halvt ind-

smigrende klagende udbrød: Kom nu, bette børn, kom nu! Og de var jo ikke for ingenting øvelsesskolebørn. De kom virkelig, og han kom sig og kommanderede resten af øvelserne pænt.

Fra den store praktikeksamen — af børnene kaldet professoreksamen, fordi de i de små klasser var med til forskoleseminariets eksamen, hvor professor N. A. Larsen var fast censor, og så troede børnene, at alle censorer var professorer — fra denne eksamen vil jeg fortælle om to censorer, rektor Arvin og overlærer Nedergaard. De supplerede på smukkeste måde hinanden, og det var meget inciterende og lærerigt at arbejde sammen med dem. Arvin var forkæmper for arbejdsskolens pædagogik. I praksis var han pudsigt nok tillige tabellernes og den faste, ja, næsten taktfaste klasseundervisnings mand. Han bekæmpede ikke altid med held sin brændende lyst til at undervise. Så snart hans fag var på tapetet, var det ham umuligt at blive ved censorbordet. Bag børnene fulgte han ivrigt optaget undervisningen, og ofte oplevede vi hans: Frøken! Mon De ikke skulle prøve at spørge børnene — — —? Og når hans forslag var taget op og heldigt gennemført, kunne han sige — vel ikke uden selvironi: Ja, se nu er børnene tilfredse, og De kan være tilfreds, og vi er tilfredse. — Han prægede praktikeksamen med sin sans for børn og lyst til at kontakte dem. Eksamen var næppe en halv time gammel, før han havde fundet de særprægede blandt børnene og morede sig med dem og over dem. Han var den eneste udisciplinerede ved den lejlighed. Han måtte hviske sammen med de enkelte børn for at høre, om deres tankegang svarede til hans formodning.

Nedergaard forlod aldrig sin plads og afbrød yderst sjældent praktikanten. Men han havde måske som ingen anden evne og vilje til indlevelse i børnenes og praktikantens situation og tillige til indlevelse i stoffet. Skønt han måtte have hørt mange af praktikopgaverne i hundredvis af gange, var hans glæde over det fornøjelige i opgaverne lige så uskrømtet som børnenes, og når der blev for-

talt om Dronning Dagmar efter folkeviserne, eller børnene skulle læse »Den lille pige med svovlstikkerne«, så måtte Nedergaard have lommetørklædet frem og tørre tårerne af øjnene.

Det smukkeste ved praktikeksamen var vel nok forholdet mellem børnene og praktikanterne. Børnene vidste altid, hvilken karakter eksaminanderne — efter deres mening — burde have, og de kendte deres eget værd. Det hændte ofte, når børnene syntes, en praktikant så lidt nervøs ud før eksaminationen, at de hviskede til ham eller hende: Vi skal nok hjælpe Dem.

Da uddannelse af praktiklærere i dag er et stående spørgsmål, kan det have sin interesse at vide, hvorledes vi dengang forberedte os til og uddannedes til øvelsesskolelærere. Da jeg fik mit første skema udleveret, var adskillige timer understreget som tegn på, at der var praktik i de pågældende timer. En beskrivelse af en af timerne vil dog vise, hvem der havde ansvaret for disse praktiktimer, og tillige give et tidsbillede af skolen og undervisningens ydre form. Vi tager en læsetime i 5. klasse. Jeg skrev opgaverne og uddelte dem dagen før. Når timen oprandt, gik jeg ned for at hente børnene. Vi havde ikke fri opgang dengang. Børnene gik ind, tog opstilling på deres pladser, seminarieeleverne stod ved den lange bænk i den ene side af klassen. Jeg behøvede ikke at bede børnene tie stille. Der var hos børn og voksne en tyst, lyttende forventning. Så hørte vi kontordøren oppe på 1. sal smække. Børnene stod om muligt endnu finere. Så lød kendte skridt ned ad trappen. Nu bukkede dørvogterne. Seminarieforstander Ejner Møller gjorde sin entré, gik forbi seminarieeleverne, ikke for at skridte fronten af, men for at tage plads nederst i klasseværelset. Børnene satte sig, seminarieleverne satte sig, og KC besteg katedertronen — for at spille en ret vanskelig statistrolle, ja vel, men også med tanken på at lære noget af en meget dygtig praktiklærer og nu set fra katederet, og ikke helt uden medansvar og en vis spænding. Overhøringen afslørede jo sidste times arbejde, blandt an-

det opfattelse af versets og læsestykkets udtryk, som spillede en stor rolle. Var der således en vis spændt atmosfære i starten, så ændredes den, når undervisningen begyndte. Børnene fik en festlig time med intenst arbejde og med oplevelser i tilegnelse af stoffet. Det var i Ejler Møllers glansperiode som forkæmper for udtrykslæsningen. Børnene nød hans direktion, når han støttede korlæsning med sit dramatiske talent eller opførte et lille improviseret spil sammen med børnene.

Inden vi så os til, var de tre praktikopgaver afviklet. Tre blade fra den kendte praktikblok med skriftlig vejledning og kritik fandt vej til praktikanterne. Mens alle rejste sig, forlod Ejler Møller klassen. Så satte de voksne og børnene sig, mens han statisten, KC, steg ned fra katederet — for man underviste stående — og nu var det hans tur. Det sidste kvarter blev brugt til den mere jordbundne enkeltmands-læsetræning og til spæde forsøg på stillelæsning.

Sådan deltog seminarieforstanderen i praktikundervisning i dansk og historie. En lignende ordning gjaldt for dr. Møller i stiltimerne. Alfred Hansen havde sine seminariefag, geografi og naturhistorie, i børneskolen, men i alle fagets timer, Busk i fysik, Georg Knudsen til at begynde med i regning, de særlige faglærere har jeg fortalt om. Resten af praktiktimerne blev klaret af øvelsesskolens lærere med Else Lohmann i spidsen, men det var et særkende for Odense Seminarium på det tidspunkt, at alle seminarielærere deltog i praktikarbejdet.

Skærsilden for den ganske unge praktiklærer var den ugentlige fællespraktik eller storprøve, som den blev kaldt. Vi dyrkede den i den tid kun i forskoleseminariet, der efter loven skulle undervise en klasse med to årgange. Den etablerede vi med skiftende hold fra de tre yngste klasser, anbragt midt i sangsalen. Til den ene side sad hele forskoleseminariet. På første række — og tydeligt nok omklædte — sad de praktikanter, der skulle i ilden. På den anden side af børnene sad seminarieforstanderen omgivet af samtlige praktiklærere. Det hele havde et ikke uhøjtide-

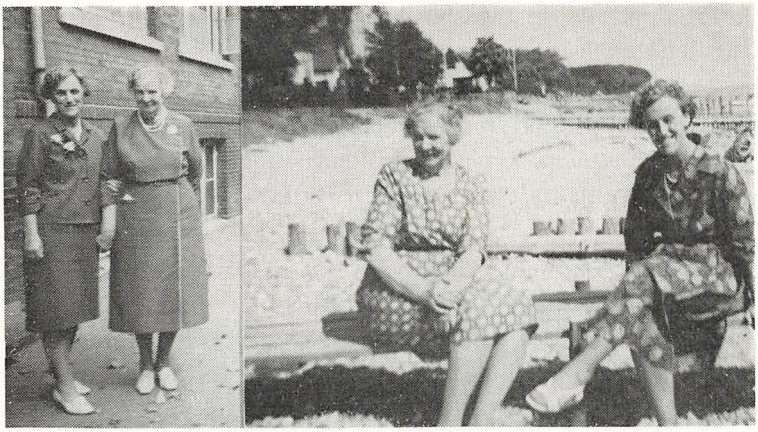

ligt og eksamensagtigt præg. Det var spændende for praktikanterne, og de har næppe tænkt på, at det også var spændende for den ganske unge praktiklærer, der første gang havde opgave, som vi sagde. Han fik jo sit arbejde vurderet gennem praktikpræstationerne og efter prøven, når børnene var ført ud, skulle han sammen med forstanderen give kritik. Det gik efter det bedste højesteretsmønster: yngste dommer voterede først, og det var jo spændende at notere sig såvel overensstemmelse som uoverensstemmelse i vurderingen. Storprøven gav seminarieeleverne en repetition af og et vist overblik over de forskellige fags metode samtidig med, at de lærte eksamensformen at kende. For den, der skulle føre op til eksamen, var det vigtigt at have set eleverne i flere fag, og lærerne lærte en hel del af hinandens synspunkter i vurderingen. For børnene var det en fornøjelig afveksling, men i visse fag betød de splittede klasser et tab i den daglige undervisning og træning.

Forstander Harald Smith, der som tidligere øvelsesskoleleder kendte praktikarbejdet indefra, skabte en ordning, hvorved børneskolen fik egen ledelse, og såvel i hans som rektor Per Mogens Hansens tid havde skolen ikke blot fortsat ansvar for praktikarbejdet, men tillige sin fulde frihed og selvstændighed.

Til sidst vil jeg pege på den udvikling i praktikken, som jeg dels har kunnet iagttage, dels selv har levet med i.

Praktikken for en menneskealder siden opfyldte det krav, der stadig er fremhævet i lov om uddannelse af småbørnslærerinder: i praktikundervisningen bør fortælling have en fremskudt plads. Vi fastholdt dette sigte i børneskolen.

Der blev endvidere lagt vægt på det, man kunne kalde det håndværksmæssige i faget. Heraf er der grund til at fremdrage den omdisputerede spørge- eller samtaleteknik. Man dyrkede den ud fra den enkle betragtning, at et velformet og klart spørgsmål bedst kunne udløse et godt arbejde, der blev kontrolleret gennem svaret, af hvilket man også krævede, at det var velformet og anvendte de bedst dækkende gloser. Man motiverede undertiden dette arbejde med den lidt flotte påstand: Hvor der er klare tanker, er der klare ord. Man kan ikke afvise, at disse formelle krav kunne afspores over i gold formalisme, men jeg finder det uretfærdigt at sige, at det skete.

Man blev også drillet med, at man gjorde for meget ud af »afretningspraktikken«, men uheldige manerer kan jo skabe disciplinære vanskeligheder.

Jeg mener, at praktikundervisningen fulgte det samme princip som den øvrige seminarieundervisning. Man lærte en bestemt metode i hvert fag, og jeg tør sige, at man lærte den til bunds. Det skete i tro på, at man så forstod at tilegne sig andre metoder og også udnytte dem fuldt ud. Men det må vel indrømmes, at en større åbenhed over for andre metoder havde været gavnlig. Medvirkende til denne fasthed var selvfølgelig, at resultatet af arbejdet skulle præsenteres ved en eksamen.

Det skal ikke skjules, at denne faste metodiske undervisning rummede visse farer. Det gav ikke altid plads nok til det personlige. Det fandt udtryk i en på en gang anerkendende, men også beklagende udtalelse fra en af praktikcensorerne: Deres elevers metodiske dygtighed skjuler undertiden lærerpersonligheden for os.

Den anden fare, undervisningen rummede, var den, at anvisningen kunne komme til at spille for stor en rolle. Instruktionen kunne blive dikterende, og som følge deraf kunne kritikken blive ensidig. Jeg mener dog, at undervisningen som helhed ikke var sådan, men jeg kan se, at den rummede denne fare.

Lige i hælene herpå fulgte så den tredie fare, nemlig elevernes ubevidste kopiering af praktiklæreren. Kravet om den faste metode, kravet om den vedtagne undervisningsform indebar risiko for kopiering. Jeg mener, at denne risiko selvfølgelig er lige stor, hvad enten undervisningen er klasseundervisning eller som i dag gruppearbejde. Man skal heller ikke forveksle kopiering med lærvillig indstilling over for impulser og ideer, og endelig må man erkende, at faren for kopiering altid er prisen for at have dygtige, begejstrede og beundrede lærere.

Hovedsummen bliver, at praktikken også dengang var præget af respekt for dette arbejde med og for børnene og var placeret i uddannelsens centrum. Det vil altid være en hæder for Odense Seminarium, at det blev betegnet som praktikseminariet.

Går vi frem til tidspunktet for børneskolens nedlæggelse og prøver at gøre status for praktikarbejdet, vil det finde udtryk i følgende syn på faget: formålet må være, at den studerende ud fra sine forudsætninger løser de opgaver, han stilles overfor, ikke efter en bestemt anvisning, men med mulighed for at hente hjælp og støtte. Til hans forudsætninger — foruden det faglige — hører kendskab til flere metoder, flere undervisnings- og arbejdsformer. Han skal — selvfølgelig under hensyn til børnenes tarv — løse opgaven ved at vælge og variere disse midler. Man kan udtrykke det nye i dette syn ved at pege på den forskellige betydning af ordet opgave. Hvor det tidligere betød et bestemt stykke arbejde, skulle det i dag betyde løsning af opgaven. Selvfølgelig er det nødvendigt at skelne mellem grundlæggende praktik og liniepraktik. De hælder hver sin vej.

Er dette så et hjørne af det pædagogiske tusindårsrige? Nej, farer lurer også her. Forvirring kan afløse den stive fasthed. Angsten for det formelle kan føre til overfladiskhed eller i værste fald sjuskeri. Men jeg tror på noget i denne arbejdsform, udtrykt sådan: vi vil gerne bygge lidt for dem og bygge meget sammen med dem, men vi vil helst få noget til at vokse. Det passer til dette fag.

Ud fra disse synspunkter bliver praktikvejledning og -kritik mere en analyse i sit indhold og en samtale i sin form, for praktiklæreren skal selvfølgelig ikke realisere sig selv gennem praktikanten, men hjælpe praktikanten til at realisere sig selv.

Karl Caspersen.

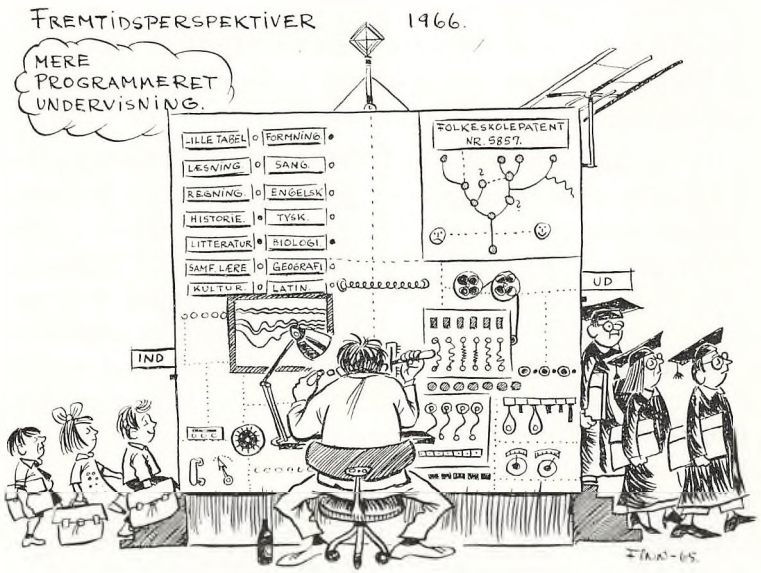

CARL NIELSEN
og skolen

»Carl Nielsen og Skolen«: Emnet er opgivet af redaktøren, det lyder tilforladeligt, ret bekvemt at gå til, der foreligger jo en del stof, man har selv levet en væsentlig del af »epoken« med osv., man går derfor frejdigt i gang med forberedelserne — og så opdager man, at det slet ikke er så ligetil, at der jævnsides med at man finder stof frem rejser sig en række, i alt fald til dels, uforudsete spørgsmål: Er Carl Nielsen i skolen, det vil i første omgang sige den Carl Nielsen vi møder i hans folkelige sange og deres udsættelser vokalt og instrumentalt, den samme som den Carl Nielsen vi møder uden for skolen i de store former, symfonier, værker for enkelt-instrumenter, operaer, kammermusik? Hører også en indføring i disse værker, i alt fald i et vist omfang, hjemme i skolen? Kan man tale om Carl Nielsen og Skolen som noget isoleret? Eller dukker der uvilkårligt en række navne op der ganske organisk hænger sammen med spørgsmålet Carl Nielsen og Skolen? Er der, som antydet ovenfor, tale om en epoke? I så fald: hvad

er baggrunden, hvornår begynder epoken, og hvornår holder den op — hvis den da er holdt op? Og endelig, hvad er dens karakteristiske træk?

Selv et hastigt gennemsyn af en kronologisk oversigt over Carl Nielsens værker viser at hans sange ikke er biprodukter, lejlighedsarbejder i ny og næ, men at de indgår på rad og række med hans øvrige skaben. Allerede under arbejdet med den første symfoni 1891—92 fremkommer de to første sangsamlinger »Fem Digte« og »Viser og Vers« til tekster af J. P. Jacobsen. Men den første gang han når ud til hele folket er med Jens Vejmand. Aakjærs tekst fremkom i »Politiken« 27.6.1905, men det er lidt uklart, om melodien er komponeret umiddelbart derefter, eller om den først er blevet til i 1907. Aakjærs digt føles vel nok nu for sentimentalt, for meget aakjærsk-social-agitatorisk, for lidt fælles-menneskeligt, men det har talt til noget dybtliggende i Carl Nielsen, vel sagtens ud fra deres fællesskab i oprindelse som »børn af folket«.

Carl Nielsen fortæller selv at han havde gjort flere tilløb til en melodi, uden dog at finde dem tilfredsstillende, da han en dag på bagperronen af en linie 1-hivogn pludselig havde den og på stedet noterede den ned på den ene, løse manchet. Som en løbeild bredte sangen sig over lande. Vilhelm Herold optog den på sine programmer, ja fik den oversat til tysk og bragte den med sig på sine udlandsturnéer. I enkelttryk spredtes den i massevis af eksemplarer i konkurrence med den samtidig fremkomne franske schlagervise »Hvad vil du i den grønne skov, Jeanette«, som de lidt ældre iblandt os mindes fra vore barndomsår. Fru Anne Marie Carl Nielsen fortæller senere i et interview, at hun engang hos en boghandler i Ringkøbing fandt noden på disken, og på hendes forespørgsel om salget svarede boghandleren: »Vi sælger hver dag 40 eksemplarer af den. »Jeanette i den grønne skov« går kun i 30!« I »Blæksprutten« for 1910 synger Anton Melbye om disse to schlagere:

Snart hele Danmark nynned'
den franske melodi;
for sangen om Jens Vejmand
ku' ingen blive fri.
De blev en landeplage herfra
til Sønderho,
de spilledes ved hoffet og blev
danset på hver kro.

Ja, hvem af os har ikke danset til tonerne af Jens Vejmand? Den lod sig så let og selvfølgelig omsætte i $^3/_4$-dels takt, at man undertiden har svært ved at huske at den er skrevet i C-takt. Så sent som ved Carl Nielsens 60-års fødselsdag i 1925 vender »Ærbødigst« tilbage til dens succes med verset:

Carl Nielsens symfonier
er kendt fra syd til nord,
men hvilket af hans værker
har sat sig dybest spor?
Det er såmænd »Jens Vejmand«,
den kære melodi,
der var en landeplage
i 1909

— med en herlig Jensenius-tegning af CN med fingrene i begge øren og et misbilligende udtryk i ansigtet, måske som en hentydning til hans egen udtalelse engang til et blad: »Folk taler om den sang, som om den var mit livs bedrift.«

Dertil er at sige at den naturligvis ikke er bedriften i CN's produktion, men den er en bedrift, så sandt den i ét glimt afdækker hele CN's »folkelige« stil, og det både hvad melodiføringen angår: de beherskede intervaller, den overvejende trinvise bevægelse, balancen fremkaldt af de modsvarende op- og nedgående buer, og hvad udsættelsen angår: bemærk til eksempel moltreklangen i takt 5 (på »hånd«) i toneartens parallel-mol, eller opløsningen i mellemstemmen i takt 12 (på »af«), hvorved den formindskede septim der er så almindelig hos Carl Nielsen, både i hans melodiføring og hans udsættelser, fremkommer (no-

gen kalder det formindskede septimspring for »miksolydisk«, andre siger at det bare er »fynsk«) og i følgende takt durtreklangen på toneartens 3. trin (på »nød«). Alt sammen ting der føles så naturligt, når de én gang er gjort, men som dengang måtte virke chokerende, ja næsten frastødende.

Noget lignende sker omtrent samtidig med Holger Drachmanns »Du danske Mand«, der lanceredes som en slags revyvise i Johannes Dams og Anton Melbyes »Sommerrejsen« 1906. Også her føles ordene lidt passé, men melodien står stadig i sin første glans, lydefri og uplettet »som skovens vilde dyr«, som Oluf Ring engang udtrykte sig om CN's melodier.

Men var disse to melodier enkelte svaler, eller var de forårsbebudere? Var de blot et lykkeligt udslag af Carl Nielsens lyst til at forsøge sig på alle felter — han er vist et af de mest nysgerrige mennesker der har levet iblandt os, i den forstand at intet menneskeligt skulle være ham fremmed — eller lå der i dem gemt noget der, ledet ind i bevidste baner, kunne blive til berigelse og fornyelse af den folkelige sang, herunder skolesangen?

Mens de to førnævnte sangsamlinger fra 1891 såvelsom de følgende: »Seks Sange af Ludvig Holstein«, opus 10 1895 og »Strofiske Sange«, opus 21, 1907 (hvori Jens Vejmand er optaget) mere må siges at ligge i forlængelse og fornyelse af romancen end at sigte mod en bevidst fornyelse af den folkelige sang, og de to nævnte enkelt-svaler samt sange som »Frydeligt med Jubelkor« (1901), »Vi fik ej under Tidernes Tryk« (1909), »Paaskeblomst! hvad vil du her« (1910), der udkom som enkeltryk, samt »Havet omkring Danmark« fra skuespillet »Willemoes« (1908), synes at være blevet til i bestemte anledninger, altså som lejlighedssange, er der fra omkring 1912 tale om et bevidst sigte mod den folkelige sang som led i en musikalsk folkeopdragelse.

På et noget senere tidspunkt skriver Carl Nielsen i et brev af 23.2.1918 til folketingsmand A. C. Meyer, der hav-

de udfoldet store bestræbelser for at højne musikkulturen i arbejderkredse gennem organisering af sangkor og som medstifter af Studentersamfundets arbejderkoncerter: » ... De mener, at jeg ikke har saa megen Interesse for den *folkelige* Side af Sagen. Det er lige omvendt! Jeg mener, at her skal der begyndes, ellers svæver hele vort Musikliv i Luften.« Efter en henvisning til hvilke resultater hans arbejde for denne side af sagen indtil nu har ført til, herunder nogle af de ovenfor omtalte sange samt de to samlinger »Danske Viser« han sammen med Th. Laub har udgivet, fortsætter han: »I den senere Tid har jeg holdt Foredrag om det oprindelige og enkle i Musiken og netop paavist, at uden at vi atter vender tilbage til det let forstaaelige i Kunsten er Musiken — ogsaa den højere Kunstmusik — fortabt og har mistet sin Betydning som Opdragelsesmiddel for Folket.« Om Carl Nielsens opfattelse af det »folkeliges« betydning nu altid har været så fast afklaret som her udtrykt, er ikke sikkert. Et og andet tyder på at der snarere er tale om en afklaring der har fundet sted i årene fra omkring 1912 og frem til omkring 1915—18, og som skyldes en udvikling der er sat igang ved påvirkninger og tilskyndelser udefra. Men at det at komponere i store former og i små former ikke for ham var to væsensforskellige ting, men stillede samme strenge krav til komponisten, fremgår af en bemærkning i et brev af 23.5.1897 til den svenske komponist Bror Beckman, Carl Nielsens jævnaldrende, hvem han stod i et særdeles fortroligt forhold til: » ... men ifald Du vil modtage et Raad af mig saa siger jeg: Øv dig meget i Kontrapunkt og Modolation, det vil rense, modne og fæstne Dit Talent. *Og tag saa engang fat paa større Former, saa har Du lettere ved de mindre* ...« (Udhævelsen foretaget her.) Måske den fremhævede sætning giver et bidrag til forklaringen på at Carl Nielsens »folkelige« stil ligger fast og klar lige fra »Frydeligt med Jubelkor« og »Jens Vejmand«.

I årene omkring 1912—16 gjorde Carl Nielsen en række melodier der udkom i 1919 under titlen: »Salmer og aandelige Sange. Halvhundred nye Melodier for Hjem, Kirke og

Skole«. Det er værd at lægge mærke til at de er blevet til samtidig med værker som »Serenata in vano«, »Det uudslukkelige« (4. symfoni), klaverværkerne »Chaconne« og »Thema med Variationer« samt »En Snes danske Viser«, 1. samling. Om foranledningen hertil fortæller Carl Nielsen i brev af 4.5.1915 til vennen, den hollandske musiker Julius Röntgen som han kendte fra århundredets begyndelse fra besøgene på »Fuglsang« hos Bodil og Viggo de Neergaard: »... De andre Ting jeg har gjort vil, som sagt, vistnok undre Dig, på Grund af det for mig nye Omraade. For 2—3 Aar siden blev jeg af en Præst anmodet om at skrive et Par Salmemelodier til Grundtvigske Salmer (Gemeinde-Melodien). Dette har ført til at jeg nu har faaet en saadan Interesse for denne stille, beskedne Kunst, at jeg nu har en Samling paa 52 Salmemelodier, som engang vil komme ud. Vor Kirkesang her i Landet er nemlig gaaet tilbage og bliver værre og værre. Kunde jeg bidrage blot en ringe Del til at rejse Smagen igen, vilde jeg være lykkelig.« Det falder straks i øjnene ved gennemlæsningen af dette citat at det ikke er ud af en indre trang, man fristes til at sige som menigheds-barn, Carl Nielsen giver sig i kast med salmesangens genrejsning. Det sker ud fra en direkte opfordring til at skrive et par melodier formodentlig til opgivne tekster. Men bagved ligger sikkert også at han i en årrække havde fulgt Thomas Laubs arbejde på dette område og ligefrem gennem nogle timer hos Laub havde søgt at sætte sætte sig ind i dennes synspunkter. (Laub og Carl Nielsen havde kendt hinanden siden begyndelsen af 1890'erne og, trods de store modsætninger, følt sig draget mod hinanden, måske i en mere eller mindre bevidst erkendelse af at det var dem der havde fremtiden i sig). At Carl Nielsen går til en givet opgave så at sige udefra, betyder dog ingenlunde at han ikke var engageret i teksten. I et brev til Thorvald Aagaard siger han således: »Jeg er glad ved at jeg næsten øjeblikkelig fik Lykke til at finde mig tilrette med: »Naar Nat udvælder«; *men det er jo ogsaa Ord, der siger noget!*« (Udhævet her.) Og hvad han i et brev til højskoleforstander Harald Balslev siger i almindelighed om sit forhold til

folkesangen, gælder også på dette område: »... naar jeg skriver en saadan Melodi er det som om det ikke er mig der komponerer, men Venner, Frænder og Landets Folk der ønsker det saaledes og det kommer saa af sig selv og jeg er kun det Rør hvorigennem Strømmen gaar.«

For Carl Nielsen synes hovedsagen at være »at rejse Smagen igen«, og det er da også karakteristisk at han ikke finder frem til sine tekster gennem et studium af eller indleven i salmesangens liturgiske funktion som menighedens aktive deltagelse i gudstjenesten, men ud fra at han syntes der trængtes til ny og bedre melodier. En del af teksterne blev fundet frem til ham af hustruen, men langt de fleste vistnok af hans elev, organisten Paul Hellmuth.

Den anden tilskyndelse til et mere bevidst arbejde med den folkelige sang kom gennem hans samarbejde med Thomas Laub, det samarbejde der førte til udgivelsen af de to samlinger »En Snes danske Viser« henholdsvis 1915 og 1917. »En snes« må nu tages lidt rundeligt. I virkeligheden indeholdt første hæfte 23, hvoraf de 12 var af Carl Nielsen, og andet hæfte 22 med 11 af Carl Nielsen. Hvordan dette samarbejde kom igang, fortæller Carl Nielsen selv om i to breve. Det ene er det ovenfor citerede brev til Julius Röntgen, hvor det hedder: »I November Maaned (1914) kom Organist Th. Laub til mig med den idé at vi skulde sammen forsøge at genoplive Sansen for den jævne folkelige Sang ved at udgive en Samling Viser til de *bedste* danske Digteres Sange og Vers, saaledes at Digtene var og blev Hovedsagen og vi selv kun musikalske Tjenere, der med de færreste Midler gav Digternes Vers en Musikklædning paa som var i den Aand der gennemtrængte Digtene. Vi har nu en Samling paa ialt 23 Viser ... Nu skal vi se om Folket vil modtage disse smaa beskedne Børn saaledes som de er tænkte, nemlig: som en blid Tale om de gode Digte og et Fingerpeg bort fra de moderne »Lieder«, der ofte bestaar af et lidenskabeligt og vanskeligt Klaverparti hvormed Ord og Melodi maa kæmpe en fortvivlet Kamp«. Finere og enklere er vel næppe formålet med folkelig sang og musikkens tje-

nende forhold til dette formål nogen sinde sagt, helt i overensstemmelse med J. A. P. Schultz' formulering fra fortalen til »Lieder im Volkston« 1704: »... at gøre gode digte almenkendte«, ord der da også sammen med Schultz' udtalelse om at give melodierne »præg af det *tilsyneladende velkendte*« er sat som motto i første samling af »En Snes danske Viser«.

Men samtidig udtrykker brevcitatet også Carl Nielsens og Th. Laubs reaktion mod den dengang herskende form for sange med klaverledsagelse, hvor man ved at gøre klaverledsagelsen »malende« og »uddybende« søgte at karakterisere tekstindholdet, men derved just ofte opnåede det modsatte: at tilsløre såvel ord som melodi.

Carl Nielsen var, som anført, spændt på hvordan viserne ville blive modtaget. Inden samlingen kom på markedet, blev størstedelen af dem præsenteret ved en »Dansk Vise-Aften« den 13. april 1915. I et brev til musikkritikeren og -historikeren Gustav Hetsch gør Carl Nielsen rede for samlingens tilblive. (Brevet er dateret 8.5.15, vistnok en skrive- eller trykfejl for 8.4.15, da brevet synes at være oplysninger til brug for en omtale af viseaftenen). Det fremgår af dette brev, som af brevet til Julius Röntgen, at det er Thomas Laub der har taget initiativet til samarbejdet. Det var også Laub der med sit dybtgående kendskab til dansk klassisk lyrik »fandt de Digte hos Klassikerne (Ølenschläger, Poul Møller, Chr. Winther, Aarestrup osv.) hvortil der ikke var kendte — eller kun lidet kendte og mindre gode Melodier — thi det kunde ikke falde os ind at korrigere Gade, Hartmann, Heise o. A.« Senere hedder det om den forestående viseaften: »Aftenen paa Tirsdag vil faa Præg af noget borgerligt-hyggeligt, idet de tre Syngende (det var Emilie Ulrich, Carl Madsen og Anders Brems) vil sidde paa Tribunen i halvdaglig Paaklædning og rejse sig og synge et Par Viser efterhaanden som de passer for hver især«, et morsomt lille træk der viser at det også var hensigten at sprænge de tilvante koncertformer, og egentlig er et skridt henimod en senere tids folkelige sangaftener. Den

13. april 1915 kan paralleliseres med den 17. oktober 1838, den folkelige fællessangs fødselstime, hvor forsamlingen spontant efter Grundtvigs 34. forelæsning i »Mands-Minde«-foredragene, hvor han havde talt om Danmark i årene 1807—14, istemte »Kommer hid, I piger små« på Weyses »dejlige, dybt gribende melodi«.

»En Snes danske Viser« blev skelsættende i dansk folkelig sang, det ved vi alle nu. Men hvad sagde samtiden? S(ophus) A(ndersen), hvis melodier de ældre blandt os mindes fra sangen i vore barndomshjem og koncertsale, men af hvem vist ikke én melodi er i brug mere, skrev: »Hr. Carl Nielsen er i sine sange mærkelig gammeldags. Han bruger således for det meste det rent understøttende klaverakkompagnement, uddyber sjælden teksterne, men lader dem gå på en melodi, som både kan være original og let karakteriserende — men som ingenlunde føles som den eneste, den for *dette* digt ejendommelige.« A(lfred) T(oft) finder det dog »ikke usandsynligt, at nogle af viserne kan vinde udbredelse.« Han fik unægtelig ret!

Af de 23 Carl Nielsen-melodier i de to snese danske viser må vel hen ved halvdelen siges at være blevet almindeligt folkeje.

Det første direkte vidnesbyrd om at man inden for højskole- og ungdomsforeningsarbejde er ved at få øje på Carl Nielsen er formentlig det lille hefte »Enstemmige Sange til Brug for Højskoler, Gymnastik- og Skytteforeninger«, der udsendtes på Wilhelm Hansens Forlag 1909. Det indeholder fire sange: »Du danske Mand«, »Vi frie Folk fra Norden«, der ikke tidligere havde været trykt, »Havet omkring Danmark« og »Hvem sidder der bag Skærmen«.

Hvor stor udbredelse dette hefte har fået, er nok vanskeligt at efterspore nu, men at dets betydning næppe har været overvældende, fremgår måske indirekte af indledningen i »Melodier til »Sangbog for den danske folkehøjskole«, samlede af Niels Nielsen Vad og Anders Kirkegård«, udgivne af N. Johan Laursen«, 5. oplag 1912. Niels Nielsen Vad giver her en oversigt over »Menigheds-

og folkesangens fremkomst i vor tid«, hvilket vil sige tiden kort før det carl nielsen-laubske gennembrud. Han slutter denne redegørelse med ordene: »... vi tror dog at have nået vor hensigt: at drage de hovedlinjer, der bestemmer helhedsbilledet af folkesangen i nutiden«, og heri har han sikkert ret. Denne indledning er et sanghistorisk dokument. Melodierne beherskes fuldstændigt af navne som Weyse, Rung, Lindeman, Hartmann, Barnekow. Gebauer for menighedssangens vedkommende, hvortil for folkesangens vedkommende føjer sig navnene Nutzhorn, Madsen-Stensgård, L. Nielsen, Carl Mortensen, H. Tofte og K. Kristjansen. Men som et lille fingerpeg om hvad der er i vente, bringer melodibogen fire Carl Nielsen-melodier, heriblandt mærkelig nok »Det bødes der for« — side om side med en melodi af Anders Kirkegård — og to Thorvald Aagaard-melodier, »Sorgløst kan vi ej synge dit Navn« og »Lovsynger Herren«, hvorimod Laubs navn ikke er knyttet til en eneste melodi i samlingen, ligesom ingen af disse tre navne er nævnt i indledningen.

Den første bevidste formidler mellem Carl Nielsen og skolen blev højskoleforstander Johan Borup. Under indtryk af morbroderen, Ernst Trier i Vallekilde, havde Borup allerede i 1891 begyndt et forsøg på at omplante højskolen til stenbroen, men først i 1916 vovede han at kalde sin »læreanstalt« for »Borups Højskole«. I 1914 udgav han »Dansk Sangbog« der både tekstligt og musikalsk betød et skred i retning af fornyelsen af højskolesangen. Allerede i tekstbogen findes, året før »En Snes danske Viser« udkom, anført Carl Nielsens melodier til »Nu er Dagen fuld af Sang«, »I Skyggen vi vanke«, »Ud gaar du nu paa Livets Vej«, »Jeg bærer med Smil min Byrde« og »Vender sig Lykken fra dig«. Man må vel formode at Johan Borup, måske gennem sin bror violinisten Julius Borup der var Carl Nielsens gode ven, har haft forbindelse med denne, og under hans redaktion udkom så i 1916 »Nye Melodier til de nyere Sangtekster i Johan Borups Dansk Sangbog«. Samlingen er enstemmig, og af dens 54 melodier er de 15 af Carl Nielsen. Foruden de ovennævnte møder vi af ældre

melodier »Du danske Mand«, »Havet omkring Danmark« og »Vi Sletternes Sønner« fra Ludvig Holsteins »Tove«, 1908, samt af melodier der først året efter fremkom i 2. samling af danske viser »Der dukker af disen«, »Hør, hvor let dens Vinger smækker« og »Se dig ud en Sommerdag«.

Men foruden Carl Nielsen og Thomas Laub (med to melodier)møder vi her, for de flestes vedkommende for første gang i en skolesangbog, en række af de yngre komponister der har været med til at udbygge den carl nielsen-laubske epoke: Thorvald Aagaard, Emilius Bangert, Paul Hellmuth, A. Riis-Magnussen og Poul Schierbeck. Bogen kan således betegnes som et banebrydende arbejde for skolesangen.

Først på året 1919 udsendtes hos Wilh. Hansen »Viser og Sange« samlet af Erik Spur, dengang lærer på Roskilde Højskole. I en samtale for nylig fortæller Erik Spur om baggrunden for denne samlings fremkomst at det var hans hensigt, som det siges i forordet, at medvirke til at udbrede kendskabet til den fornyelse den folkelige sang i de seneste år havde fået »Gennem de Viser og Sange, som Thomas Laub, Carl Nielsen og deres Elever har sat Tone til« og især at gøre det ved at tilføre sangen i skole og hjem et fond af egentlige viser, som han og andre unge stærkt følte savnet af.

Af samlingens 96 melodier er 20 af Carl Nielsen og 16 af Th. Laub. Til hjælp »baade for Hjemmene og Skolerne« står melodierne over sangene — noget som »Højskolesangbogen« først nåede frem til i 1964, og så endda kun under lydelig protest!

Om tilblivelsen af melodierne til »Udrundne er de gamle Dage« og »Tunge mørke Natteskyer«, der her for første gang optages i en sangbog, fortæller Erik Spur at han allerede i 1917 som medredaktør af »Højskolebladet« gerne ville fremskaffe nye melodier til disse to værdifulde sange. Han opsøgte derfor Laub der sammen med Carl Nielsen ferierede på Damgård mellem Snoghøj og Kolding. Men Laub henviste ham til Carl Nielsen, for »han ryster jo melodier ud af ærmet«. Denne var straks villig, og i brev

af 1.8.1917 skriver Carl Nielsen at melodierne er færdige. Om melodien til »Udrundne er«, der som mange af os ældre mindes, var i stor yndest på melodien til »Så vidt som solen stråler stige« (L. Nielsen), skriver han, at den »vil jo nok vække Røre i Kredsen, og jeg kan vel sige som Kilian: Vi er vel rejst, Herre, men det er jo lige meget, naar blot Tingen er en Forbedring, og det er den.«

At der var et virkeligt behov for en sådan samling, fremgår af at 1. udgave blev udsolgt i løbet af ganske kort tid, og allerede i september samme år udkom »Viser og Sange« i ny udgave, hvori også Carl Nielsens melodi til »Som dybest Brønd« for første gang har fundet optagelse i en sangbog.

Johan Borups og Erik Spurs sangbøger er udslag af »private« højskolemænds initiativ, men de er også vidnesbyrd om at der i højskolekredse, i alt fald blandt de yngre, i disse år følte et voksende behov for en fornyelse af sangen og en nyudgave af Nutzhorns melodisamling fra 1904 til højskolens sangbog. Således skriver Thomas Bredsdorff i 1913 til Thorvald Aagaard: »Jeg venter vedblivende nyt melodiblod og en radikal ændring af melodisamlingen.« Siden 1905 havde Aagaard i Ryslinge kæmpet for en fornyelse af den folkelige sang. Det var derfor naturligt at foreningen for højskoler og landbrugsskoler allerede omkring 1912—13 indledte forhandlinger med ham om udgivelse af en ny melodibog. På grund af krigen og vist også andre forhold trak forhandlingerne i langdrag; man må måske sige heldigvis, for i mellemtiden var nybruddet i den folkelige sang blevet så afgjort manifesteret ved Carl Nielsen og Laubs to samlinger danske viser og Laubs »Dansk Kirkesang« 1918. Efter afslutningen af første verdenskrig overdrog bestyrelsen så udgiverarbejdet til Th. Aagaard. Han betingede sig medarbejderskab af Oluf Ring, og de var begge enige om at også Carl Nielsen og Laub måtte drages ind i arbejdet. Den 10.11.1919 kunne Aagaard meddele formanden for sangbogsudvalget, højskoleforstander Harald Balslev, at »det nu er kommet dertil, at jeg har

formået Carl Nielsen og Laub til at være helt medudgivere sammen med Ring og undertegnede.« Dermed var »Folkesangens firkløver«, som de fire senere er blevet kaldt, blevet en realitet. Frugten af samarbejdet blev »Folkehøjskolens Melodibog«, hvis fortale er dateret i februar 1922.

Carl Nielsens bidrag til 1. udgaven udgør 38 melodier (efter optælling i andet oplag, uden årstal). Heraf hidrører »Du danske mand«, »Vi fik ej under tidernes tryk« og »Påskeblomst! En dråbe stærk« fra årene 1906—10. »Tunge, mørke natteskyer«, »Udrundne er de gamle dage« og »Som dybest brønd gi'r altid klarest vand« er overtaget fra Erik Spurs samling 1919. Om den sidste fortæller Carl Nielsen morsomt i et brev til Jeppe Aakjær af 16.6.1918: »Tak for Deres Brev og Sangen til Historisk Samfund. Det er jo et tankevægtigt Digt og meget smukt, men til musikalsk Behandling som en Vise egner det sig egentlig ikke. Nu har jeg alligevel fundet paa en Melodi som tager Digtet i sin Favn som en jævn Mand naar han tager et nyfødt Husdyr i sine Arme og bærer det ind i Stuen til Kone og Børn. Med andre Ord: Jeg har ikke forsøgt at uddybe de vægtige Tanker i Digtet, men lagt Vægten paa den ægte hjemmedanske Følelse der rummes mellem Linierne, altsaa i Deres Sjæl. Om det nu er lykkedes mig?« (Mon Carl Nielsen ikke også har tænkt på Aakjærs hele fremtoning? Rytmen kunne tyde på det). 10 af melodierne er hentet fra »En Snes danske Viser« I og II. Her stod man over for et problem. I de to visesamlinger er sangene udsat for sangstemme med selvstændig klaverledsagelse. De er sikkert ikke fra først af tænkt som forsamlingssange, men til brug i hjemmet. Men ved deres optagelse i Højskolesangbogen knæsættes de bevidst som fællessange og skolesange, i sig selv en ikke så lidt dristig tanke, og det medfører at de i melodibogen må udsættes i almindelig 4-stemmig harmonisering. Den nænsomme måde hvorpå de i sig selv enkle og fornemme klaverstemmer sammen med melodistemmen er omsat til almindelig klaverudsættelse er noget af en bedrift og er nok et studium værd. 14 af de

øvrige melodier er skrevet med Folkehøjskolens Melodibog for øje, men udkom året før sammen med seks andre melodier i samlingen »Tyve folkelige Melodier«. Deres tilblivelse kan delvis følges i et brev til Th. Aagaard, hvoraf det fremgår at 12 af dem var færdige inden den 4.2.1921. Også i et brev til Harald Balslev fortæller Carl Nielsen om denne samling og skriver: »... De fleste af dem kommer forresten, haaber jeg (Hansen protesterer mildt)i Højskolesangbogen, hvortil de egentlig er lavet.« Man får her et lille glimt af visse forlægger-besværligheder; »Hansen«, dvs. Wilh. Hansen, ejede forlagsretten til en stor part af de til højskolemelodisamlingen nødvendige melodier og havde forlangt 2000 eksemplarer forudbestilt for overhovedet at ville trykke bogen.

De fleste af disse 14 sange må siges stadig at være i brug. Blandt de mest udbredte kan nævnes »Der, hvor vi stred og sang«, »På det jævne«, »Frihed er det bedste guld«, »Der sad en fisker så tankefuld«, »De snækker mødtes«, »Morgendug, der sagte bæver« og »Nu lyser løv i lunde«. I det brev til Aagaard, hvori Carl Nielsen fortæller om arbejdet med melodierne til Folkehøjskolens Melodibog, nævner han også melodien til »Den store Mester kommer« som han meget gerne så optaget, for »den hører til de af mine Melodier jeg synes bedst om; simpel, enkel og stor i Linien.« Den blev da også optaget, men er udgået i 6. udg. 1958.

I øvrigt blev der i de følgende tillæg og udgaver optaget adskilligt flere melodier af Carl Nielsen. Til tillægget 1927 lavede han således »Kan I mærke, det lysner af solskin i sindet«, Jonas Gudlaugssons sang om »Det nye Nord« fra 1912 og »Der er en gammel rønne«, Mads Hansens herlige vise om »Den villeste«. Man har fornemmelsen af at Carl Nielsen her rigtig boltrer sig i minderne fra sit barndomskendskab til skillingsviserne og fra Sct. Knudsmarkederne og Egeskovmarkederne. »Hvem sidder der bag skærmen« er også kommet med i dette tillæg, ligesom »Havet omkring Danmark«. Så sent som i 15. udgave af

Folkehøjskolens sangbog 1964 er optaget tre melodier der ikke tidligere har været trykt i Højskolesangbogen. I alt findes der nu 51 Carl Nielsen-melodier i denne sangbog.

Nok er Folkehøjskolens sangbog og dens melodibog især møntet på højskole- og andet ungdomsarbejde, men skolesangbøgerne har i meget vid udstrækning hentet fornyelsen af sangstoffet herfra. Men i 1924 udkom en melodisamling der direkte sigtede på folkeskolens sang. Den københavnske lærer Albert Jørgensen havde allerede 1922 udgivet en tekstbog »Danmark«, indeholdende ca. 275 sange til skolebrug. Den blev anbefalet af Københavns skoleborgmester Ernst Kaper, som også ønskede at der skulle udgives en melodisamling til tekstbogen. Han rettede henvendelse herom til Carl Nielsen. Denne påtog sig arbejdet med at redigere melodisamlingen, men da han var klar over at der til et sådant arbejde også krævedes særlig sagkundskab, fik han organisten og sanglæreren Hakon Andersen til at være medudgiver.

Teksterne var givet på forhånd. Nu gjaldt det om dels at udvælge de bedst mulige melodier blandt foreliggende, dels at fremskaffe nye melodier, samt give dem den bedst mulige, eller rettere, mest passende, udsættelse, som det hedder i forordet, for det var udgivernes mening at bogen også skulle kunne bruges til flerstemmig sang. Følgende udsnit af forordet anføres, fordi det på så klar måde giver Carl Nielsens eget bidrag til belysning af »Carl Nielsen-stilen«. »... Vi er paa gyngende Grund, naar Talen er om Værdien af en enkel enstemmig Melodi. Det kommer af at vor hele Musikopfattelse hviler paa lodrette Harmonier, og at der, saa at sige, ingen Steder i Verden faas nogen Retledning eller Undervisning i Frembringelse af enstemmige Melodier, deres Linieføring, Bygning og alt det, der med et enkelt Udtryk kan betegnes som *enstemmig Kontrapunkt,* hvorved jeg forstaar en Række af Toner, hvor Spring, Fald og trinvise Gange bestandig modsvarer og afvejer hinanden i indbyrdes Forhold.« Det følger heraf at hvad udsættelser angår, »bør man holde sig for Øje, at enhver

Melodi har ligesom et Stamtræ. Man maa derfor undersøge, inden man begynder paa Udsættelsen, i hvilken Stil Melodien har sin Rod og saa give den det Klædebon, der tilkommer den; hverken finere eller grovere.«

Af de ca. 280 melodier i »Melodier til Sangbogen Danmark« er i alt 43 af Carl Nielsen. Blandt dem møder vi en snes stykker som er fælles med CN-stoffet i Folkehøjskolens melodibog, mens henved en snes er specielt komponerede til denne samling, heriblandt »Der er et yndigt land«, »Grøn er vårens hæk«, »Jeg lægger mig så trygt til ro«, »Tyst som å i engen rinder«, »Jeg ved en lærkerede«, »Solen er så rød, mor« og »Når småbørn klynker ved aftentide«.

Det kan ikke nægtes at der blandt de nykomponerede melodier er adskillige der næppe kan siges at være kommet i almindelig brug. Det kan bl. a. hænge sammen med at mange af teksterne ikke har kunnet holde sig levende, men nu kun har skolesanghistorisk interesse, men der er også eksempler på sange, hvor andre melodier har sejret og er »faldet til« i folket. Mon nogen ville finde på at benytte Carl Nielsens melodier til »Spurven sidder stum«, »Kær est du, Fødeland« eller »Du gav os de blomster«? — deres høje kvalitet ufortalt.

I hvor høj grad »Danmark« har været banebrydende pionerarbejde kan ses af en anden sangbog der udkom året før, men som kun bragte fem melodier af Carl Nielsen og alligevel føltes som noget af en vårbebuder.

Med Folkehøjskolens melodibog og melodisamlingen til sangbogen Danmark er grundlaget lagt for skolesangens fornyelse, for det afsnit der senere er blevet betegnet som den carl nielsen-laub-aagaard-ringske epoke. Man kan vist roligt hævde at alle skolesangbøger op til vore dage i deres grundstof bygger på disse to samlinger.

Af Carl Nielsens i alt noget over 250 melodier er vel rundt regnet en 60 stykker i skolebrug. Men hans betydning for skolen kan, som flere gange nævnt, ikke måles

alene ved antallet af hans egne melodier. Der må også med i billedet den skare af yngre og unge komponister som på dette område trådte i hans fodspor. Som Borups sangbog bragte en række nye navne inden for skolesangen i Carl Nielsens kølvand, sådan var det også tilfældet med sangbogen »Danmark«. Her møder vi foruden de tidligere nævnte Oluf Ring, Hakon Andersen, Harald Balslev og Chr. Christiansen. Hertil kommer senere navne som Finn Høffding, Otto Mortensen, Karl Clausen, Flemming Weiss og Sv. E. Tarp.

I sit arbejde for og med den folkelige sang modtog Carl Nielsen stærke påvirkninger, først og fremmest gennem sit forhold til Thomas Laub, men dernæst, måske, især gennem Thorvald Aagaard. Oprindelig havde Carl Nielsen frarådet Aagaard at gå musikvejen, men da Aagaard alligevel adlød sit hjertes stemme, fulgte Carl Nielsen hans arbejde i Ryslinge med levende interesse. Til Aagaards 50-års fødselsdag 7.6.1927 sendte Carl Nielsen et brev, hvori han omtaler, hvordan han havde afvist Aagaard, men at denne alligevel tog fat, ikke paa den Maade som jeg havde tænkt eller rettere: som jeg hidtil var vant til at en Musikers Udvikling skulde foregaa. Og her var det, jeg lærte noget helt nyt at kende, og det viste sig at vor Kunst havde Brug for et nyt Jordlag. Det behøvede ikke at være Teknik, Fingerfærdighed, Troldkunster og Forsvindingsnumre alene eller hovedsageligt. Der var andre Boliger for det allerenkleste, som let glemmes af dem der kan saa meget. ... Når vi nu tænker på alt det, så er det dog mærkeligt at der fandtes en Mand på vor Vej som Thomas Laub. Han stod der fuldt færdig og viste os med den skarpeste Klarhed alt hvad vi andre kun saa i en Taage eller ikke var naaet til paa Grund af forkert eller manglende Udvikling.«

Men hvad er så hemmeligheden ved Carl Nielsens stil eller i det hele taget ved den folkelige sangstil? Vi har hørt hans egne ord herom i fortalen til »Danmark« og i hans ord til Bror Beckman om at arbejde med de store former for bedre at nå til herredømme over de små, og ved omta-

len af »Hvem sidder der bag skærmen« er der peget på visse træk der synes karakteristiske for hans sangstil. Ved sådanne udførligere analyser ville man kunne nå frem til en fuldstændig kortlægning af stilen. Men man ville ikke dermed være nået frem til hemmeligheden om livet bag stilen. For det første må man gøre sig klart at Carl Nielsen lige så lidt som Mozart komponerede med en lærebog i hånden, og for det andet ville man opdage at der er noget om hvad sanginspektør Gunnar Heerup engang sagde, at når først en stil er fastlagt, kan næsten alle og enhver lave melodier i stilen. Vore sangbøger kan nok opvise eksempler på sådanne melodier, vel også blandt Carl Nielsens egne, som nok er aldeles korrekte, efter opskriften så at sige, men som ikke havde det indre liv.

Mon ikke vi kommer svaret nærmest ved at lade Carl Nielsen selv tale? I den fortryllende bog »Levende Musik« siger han, efter at have rejst spørgsmålet om i hvilket forhold musikken står til ordet, »Vi nødes til at indrømme det: Forholdet er et rent dekorativt; dog ikke i almindelig Forstand, men paa samme Maade som Solens Forhold til Tingene, som den belyser og giver Farve, bestraaler og giver Glans og tillige varmer og giver Liv, saa alle Muligheder kommer til Udfoldelse.« Og et andet sted, møntet på nogle melodier af Laub: »Her finder jeg, in nuce, hvad jeg fordrer i al Kunst: noget modsat, der mødes og gennemglødes, saa det synes ét, men dog bestandig er to, favnende, kærtegnende, som glidende Vande over glatte, runde Stene, dog uden at komme til egentlig Berøring og bryde det legende Spil.«

Det har været hensigten med denne artikel at vise Carl Nielsens betydning for den periode i skolesangen der forberedtes i det første tiår af vort århundrede, udbyggedes i årene fra 1914 til 1924 og nåede sin fulde udfoldelse i de følgende ca. 25 år.

I den følgende oversigt, der forhåbentlig vil give et anskueligt overblik over de melodier der hører hjemme i kapitlet »Carl Nielsen og skolen«, er medtaget de grund-

læggende melodisamlinger samt som eksempel på periodens højdepunkt» Vore Skolesange« fra 1948 og endelig »Salmer, Sange og Viser« fra 1965, hvis udgivere har beskåret det traditionelle skolesangstof for at få plads til et sangstof der ikke tidligere har haft nogen fremtrædende plads i skolesangbøgerne. Om deres beskæring af Carl Nielsen-stoffet så står som et fuldgyldigt udtryk for Carl Nielsen i skolesangen af i dag, skal der ikke her tages stilling til.

Oversigt over Carl Nielsen-melodier optaget i følgende samlinger:

NJL = Melodier til »Sangbog for den danske folkehøjskole«, udgivne af N. Johan Laursen, 5. oplag 1912, 1-st med et tillæg med harmoniserede melodier.

MB = Carl Nielsens Melodibog til Johan Borups Sangbog (Nye Melodier til de nyere sangtekster i Johan Borups Dansk Sangbog), 1. udg. 1916, 1-st.

ES = Erik Spur: Viser og Sange, 1. udg. 1919, 2. udg. 1919, 1-st.

FM = Folkehøjskolens Melodibog, 1. udg. 1922, 1. udg. andet oplag 1922?, 2. udg. (tillæg) 1927, 3. udg. 1928, 4. udg. 1940, 5. udg. (tillæg) 1953, 6. udg. 1958, 4-st. klaversats. Hvor en melodi ikke er optaget i FM, men i tekstbogen, anføres HS = Folkehøjskolens sangbog. I rubrikken FM er årstallet for optagelsen anført. Sange og/eller melodier der senere er udgået er betegnet med ÷ og årstal for bortfald.

D = Melodier til Sangbogen »Danmark«, samlet og udgivet til Brug for Skole og Hjem af Carl Nielsen og Hakon Andersen, 1924, 2-3 st. for lige stemmer.

VS = Vore Skolesange ved Oluf Ring og Rudolf Grytter, 1948, 1 st. + 2-3 st. for lige stemmer.

SSV = Salmer, Sange og Viser, udg. af E. Boesen, K. Clausen, E. Dal, H. B. Emborg, 1965.

	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
FEM DIGTE af J. P. Jacobsen op. 4 1891, udg. 1892 WH Irmelin Rose			1. udg. ÷2. udg.				
VISER OG VERS af J. P. Jacobsen op. 6 1891, udg. 1893 WH Det bødes der for	1st						
SEKS SANGE af Ludvig Holstein op. 10 1894, udg. 1895 WH I solen går jeg bag min plov ..... Sang og melodi ÷ 1940				1927			

ENKELTTRYK	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
Frydeligt med jubelkor (Majvise) til Kolding højere Almenskole 1901			1. udg.	1927	2st	som D	
Du danske mand, 1906	1st	×		1922	2st	som D	×
Vi fik ej under tidernes tryk, 1909	harm			1922	3st	1st	
Påskeblomst, hvad vil du her, 1910				1922		1st	×
Danmark i tusind år, 1917				1940	1st	1st	×
STROFISKE SANGE, op. 21, I—II 1907 WH							
Hvem sidder der bag skærmen				1927		1st	×
Gi' husly til to personer		×	1. udg.				
MASKERADE 1904—06, udg. 1906 WH							
Fordum var der fred på gaden				HS 1964			
SANGE AF LUDVIG HOLSTEIN's »TOVE« 1908 WH							
Vi sletternes sønner		×		1927			
»WILLEMOES« 1908 WH							
Havet omkring Danmark	1st	×		1927	3st	som D	
EN SNES DANSKE VISER I 1914, udg. 1915							
De refsnæsdrenge			1. udg.	1922			
Farvel min velsignede fødeby			1. udg.	1922	2st	som D	
I skyggen vi vanke		×		1922	1st	1st	
Jeg bærer med smil min byrde		×		1922		1st	×
Nu er dagen fuld af sang		×	1. udg.	1922	3st	3st (OR)	×
Rosen blusser			1. udg.	1922	2st	som D	
Sov ind mit søde Nusseben			1. udg.				
Ud går du nu		×	1. udg.	1927	1st	1st	
Underlige aftenlufte			1. udg.	1922	3st	som D	×
Vender sig lykken fra dig		×	1. udg.	1922			

MELODIBOG TIL JOHAN BORUPS SANGBOG	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
udg. 1916 WH							
Melodier som ikke er fortegnet under de foregående samlinger							
Der står en purle (fra »Ulvens Søn«)		×	2. udg.				
Og jeg vil drage		×	1. udg.				
(synes komponeret til MB)							
Vi fri folk fra Norden, 1909		×			3st		
EN SNES DANSKE VISER II							
1916—17, udg. 1917 WH							
Der dukker af disen		×	1. udg.	1927	2st	som D	
Hvor sødt i sommeraftenstunden			1. udg.				
Højt ligger på marken			2. udg.				
Hør hvor let dens vinger smækker		×	1. udg.				
Min lille fugl, hvor flyver du			1. udg.				
Nu springer våren			1. udg.	1922		1st	
Se dig ud en sommerdag		×	1. udg.	1922	2st	som D	×
Tit er jeg glad			1. udg.				
ALADDIN 1918							
Betragt mit svage spind				1922			
(Udsættelse FM)							
ERIK SPUR: VISER OG SANGE							
1. og 2. udg. 1919							
Tunge, mørke natteskyer			1. udg.	1922			
(komp. til Højskolebladet 1917 på opfordring af E. S.)							
Udrundne er de gamle dage			2. udg.	1922	1st	1st	×
(komp. til Højskolebladet 1917 på opfordring af E. S.)							
Som dybest brønd			2. udg.	1922		1st	×
(vist første gang trykt i almanakken »Danmark«)							

	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
SALMER OG ÅNDELIGE SANGE							
ca. 1912—16, udg. 1919 WH							
Nu sol i øst oprinder mild				1940	3st		
Forunderligt at sige				1958			
MODEREN 1920, udg. 1921 WH							
Som en rejselysten flåde				1922?	3st	som D	×
Min pige er så lys som rav				1953			
FYNSK FORÅR 1921 WH							
Den milde dag er lys og lang				HS 1964			
TYVE FOLKELIGE MELODIER							
1920—21, udg. 1921 WH							
Den store mester kommer (mel. udgået 1958)				1922	1st		
Derfor kan vort øje glædes				1922			
Der hvor vi stred og sang				1922			
Der sad en fisker				1922		1st	×
De snekker mødtes				1922	3st	som D	×
Frihed er det bedste guld				1922		1st	×
Hedelærken den lille fugl				1922			
Jeg så kun tilbage				1922			
Morgendug der sagte bæver				1922	2st	som D	
Naturens ædle dyrker				1922			
Nu lyser løv i lunde				1922	2st	som D	×
Når nat udvælder				1922			
Når somrens sang er sunget				1922	3st		
På det jævne				1922	3st	1st	×
Som dybest brønd (fortegnet under ES)							

SANGBOGEN DANMARK 1924 WH	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
Melodier som ikke er fortegnet under de foregående samlinger. De med * mærkede melodier fremkommer her for første gang; de med 10 mærkede blev udgivet 1926 som »Ti danske Smaasange«.							
*Byg på sletten					2st		
*Danevang med grønne bred (mel. ÷ FM 1928)				1922?	2st		
*Den kedsom vinter					3st		
*10 Den spillemand spiller					2st		
*Der er et yndigt land			2. udg.		3st		
*Du gav os de blomster					3st		
*10 Grøn er vårens hæk					3st		
*10 Jeg lægger mig så trygt til ro (FM 1940 og 1958 angiver melodien, men den er ikke optaget)				HS 1964	3st	som D	
10 Jeg ved en lærkerede					2st	som D	
*Kær est du, fødeland					3st		
*Lad en og anden have ret					3st		
*10 Når småbørn klynker					2st		
*10 O, hvor er jeg glad i dag					2st		
*10 Solen er så rød, mor					3st	som D	×
*Sol er oppe					3st		
Sov mit barn sov længe					3st		
*10 Spurven sidder stum					3st		
*10 Tyst som å i engen rinder (FM 1940 og 1958 angiver melodien, men den er ikke optaget)				HS 1964	3st	som D	
*Vi elsker vort blomstrende fædreland					2st		
*Vældige riger rives om jorden					3st		

	NJL	MB	ES	FM	D	VS	SSV
FIRE FOLKELIGE MELODIER udg. 1925 WH							
Komponeret juli—august 1922, ifølge brev til Harald Balslev 29.7. og 16.8.1922; optaget i FM 2. oplag.							
Hvad synger du om (mel. ÷ 1940)				1922?			
Lær mig nattens stjerne				1922?			
Nu skal det åbenbares (mel. ÷ 1940)				1922?			
Sangen har lysning (mel. ÷ 1940)				1922?			
TI DANSKE SMÅSANGE 1923—24, udg. 1926							
Skandinavisk og Borups Musikforlag; de 9 fortegnet under D, den tiende:							
Den danske sang				1958		1st	×
(angivet i FM 1940, men ikke optaget)							
MELODIER FØRSTE GANG FREMKOMMET I FM 1927							
Der er en gammel rønne				1927			
Kan I mærke, det lysner				1927			
Mit hjem, hvor mine fædres fjed				1927			
(sang. og melodi ÷ 1940)							
Om strømmen mod dig bruser (mel. ÷ 1940)				1927			
Vinden er så føjelig (mel. ÷ 1940)				1927			
Vi nævner et navn				1927			
DIVERSE							
Fremtidens land, dateret 28.11.29				1940			
Arbejdersangbogen, 1936							
Jeg gik i marken, fremkom første gang i ny, revideret udgave af D 1926/27				1940	1st	1st	×

Anvendt litteratur:

T. Meyer og Fr. Schandorf Petersen: Carl Nielsen, kunstneren og og mennesket, 1947—48.

Carl Nielsens Breve ved Irmelin Eggert Møller og T. Meyer, 1954.

Carl Nielsen i hundredåret for hans fødsel, under redaktion af J. Balzer, 1965.

Carl Nielsen 9.6.1865—3.10.1931, en bibliografi ved R. N., 1965.

Carl Nielsen, Kompositioner, en bibliografi ved Dan Fog, 1965.

P. Hamburger: Thomas Laub, 1942.

Fr. Johan Ring: Thorvald Aagaard, 1954.

Fr. Johan Ring: Oluf Ring, 1961.

Karl Clausen: Dansk Folkesang gennem 150 år, 1958.

Karl Clausen: Danske skolesangbøger gennem 25 år i »Dansk Sang«, 1950.

Carl Nielsen: Levende Musik, 1931.

Unge i konflikt

med samfundet

Da redaktøren ringede mig op og bad mig skrive et par ord om ovennævnte emne, var det med noget bange anelser, jeg sagde ja — af flere grunde. Det kan være vanskeligt at give udtryk for de tanker, man har gjort sig om et bestemt emne, når man ved, at de, der skal læse det, for en stor parts vedkommende er folk, som har haft med de samme problemer at gøre, som der her skal gøres rede for, men som bare har set problemerne fra en lidt anden vinkel.

Men denne overvejelse gjorde alligevel, at jeg tog fat, idet jeg følte, at jeg måske gennem denne artikel kunne være med til at skabe en endnu bedre kontakt, end der findes i øjeblikket, mellem lærere på den ene side og børne- og ungdomsværn — i mit tilfælde som tilsynsværge — på den anden.

Og hermed er det altså sagt, at redaktøren bad mig om at skrive om emnet ud fra mit job som tilsynsværge. — Der er i en by af Odenses størrelse brug for adskillige af disse. Jobbet varetages naturligvis ikke kun af lærere, selv om der — også naturligt — er en del af dem, men også af andre, der har et særligt tilknytningsforhold til og dermed forhåbentlig en vis forståelse af unge mennesker.

Der hersker blandt de unge mennesker, vi får med at gøre, og vistnok også blandt mange andre en vis usikkerhed over for det spørgsmål, hvad tilsynsværgens job egentlig er. Mange har endnu den opfattelse, at tilsynsværgen er en person, der nærmest skal gå og »skygge« den unge, der

af den ene eller anden grund er sat i forbindelse med forsorgen. — Det er naturligvis rigtigt, at det, at der beskikkes en tilsynsværge, har en vis præventiv virkning, men jeg tror ikke, at vi tilsynsværger ser vor væsentligste betydning heri, og det er da også mit indtryk, at mange af de unge mennesker — eller børn — hurtigt får fornemmelsen af, at vores opgave først og fremmest er at hjælpe ham eller hende.

I denne forbindelse kan forholdet til forældrene omtales. I langt de fleste tilfælde tror jeg, at disse opfatter tilsynsværgen som værende »på deres side«, selv om forældrene også tit, når man hører, hvad de har tænkt sig, at man skulle hjælpe med, afslører en forkert opfattelse af tilsynsbegrebet. Men man modtages da som regel positivt, og derefter bliver det så vores opgave at udnytte og »dreje« denne indstilling rigtigt. — For øvrigt er det sådan, at ikke så få tilsyn oprettes på forældrenes anmodning, fordi man føler, at man selv må kapitulere over for det vanskelige at styre sin dreng eller pige.

Det er egentlig, når man kigger tilbage, en broget samling opgaver, man har måttet prøve at løse. Lad mig prøve at trække nogle eksempler frem.

Det er ganske naturligt, at man tit står over for det at skulle »lempe« en ung mand videre fremad, enten det så er i form af det at skaffe læreplads eller at være behjælpelig ved påbegyndelse af efterskoleophold, og der er i denne forbindelse grund til at nævne den velvilje, man mødes med, når man som tilsynsværge henvender sig til instanser som erhvervsvejledning og forstandere for ungdomsskoler og efterskoler.

Også det at skaffe hyre har været et jævnligt tilbagevendende hverv for mig, og lad mig indrømme, at der drages et lettelsens suk den dag, man siger farvel til en sådan gut, som stikker af på langfart med en tankbåd. Der er det ikke let at skifte arbejde med korte mellemrum, som det har været vane for ham hidtil! Og lige så glædeligt har det forresten tit været at hilse på vedkommende, når man

mærkede ændringen, der var sket efter et halvt år om bord med fast disciplin.

Man får et ganske godt indtryk af visse menneskers totale mangel på økonomisk sans gennem tilsynsværgearbejdet. Tit har det været svært at få rettet budgettet op igen, og man kan i denne forbindelse — og mange andre også for øvrigt — undre sig over forældres kolossale ansvarsløshed, når det gælder om at underskrive købskontrakter o. lign., som sætter deres søn i stand til at købe knallert eller andet statussymbol på afbetaling.

Det er vistnok en af vore vanskeligste opgaver, når man beskikkes for et barn, der for alvor er kommet i lag med skoleskulkeri, og lad mig i denne forbindelse have lov til at komme med et par bemærkninger om samarbejdet med skolen. — Vi kender alle som lærere irritationen over igen at skulle udfylde et »papir«, men med hensyn til skolernes udtalelser til børne- og ungdomsforsorgen om tidligere eller nuværende elever kan jeg i hvert fald sige, at det er en utrolig stor lettelse og hjælp for tilsynsværgen og dermed også for drengen eller pigen, hvis denne udtalelse er så grundigt og omhyggeligt besvaret som overhovedet muligt. Også på andre måder vil jeg gerne appellere til kollegers samarbejde med tilsynsværgerne. Hvis man i skolen bemærker uregelmæssigheder af den ene eller anden art hos et barn, man ved er under tilsyn, da ved jeg, at sådanne oplysninger er særdeles velkomne hos de mennesker, der fører tilsyn. Det har kolossal stor virkning, at pigen eller drengen mærker, at der er god kontakt mellem arbejdssted — i dette tilfælde skolen — og tilsynsværgen.

Nu kunne det måske af ovennævnte se lidt »lyserødt« ud, som om det altid lykkes at gøre den unge til et ansvarsbevidst menneske. Desværre — og naturligvis — nej! Tilsynsværgejobbet er et job med masser af skuffelser. Det er oven i købet sket, at en ung mand på vej hjem fra samtale med tilsynsværgen — en samtale, hvor man følte, man havde opnået noget positivt — begik en ny ulovlighed under en eller anden form. Det er nedslående at møde

op, når en sådan fyr påny skal stille i retten for at stå til regnskab.

Men heldigvis er der da også de lyspunkter, der gør, at man fortsætter. Tit er det som sagt vanskelige forhold, den unge lever under, og her tænkes ikke på sociale forhold, for disse har mindre at sige i denne forbindelse, men langt mere på de rent menneskelige: ofte er det unge fra hjem, der er blottet for forståelse for pigens eller drengens krav på tid, opmærksomhed, varme og lydhørhed.

Og til slut: Jeg tror, det er et sundt job at have som lærer og opdrager. Man stifter bekendtskab med et miljø, som man måske ellers ikke ville lære at kende, og man tvinges til at se helt anderledes på mange af de problemer, man nok ser som lærer, men som man er vant til at se med lærerens øjne.

Helge Glent-Madsen.

En dansk skole i Sydslesvig

Tinningsted i Sydtønder amt ligger afsides fra alfarvej. Der er stor afstand fra hus til hus i det tyndt befolkede gestområde, og man har noget svært ved at forstå, hvor alle de mennesker bor, der tager så aktivt del i egnens danske arbejde.

Centrum for dette virke er sognets danske skole. I 1946 blev de første danske skoler oprettet i Karlum-Tinningsted. For Karlums vedkommende i en dagligstue, og i Tinningsted fik man overdraget et klasselokale i den tyske skole. Først i 1952 kunne man tage den nuværende skole i brug. Man startede med 16 elever. I 1954 var der kun syv tilbage, så man regnede dengang med at måtte lukke skolen i løbet af et par år, men det gik nu anderledes. I dag er elevtallet oppe på 34.

Skolen er to-klasset, og vi er to lærerkræfter. Yngste klasse består af fire årgange, og ældste af fem. Til yngste klasse har vi kun et meget lille lokale, der er beregnet til 10 elever. Her har vi 15.

Ved det nye skoleårs begyndelse regner vi med et elevtal på 38, så for tiden står vi over for et uløseligt problem. Vi ønsker en tredeling, og derfor mangler vi en lærer og et klasselokale.

Vore børn undervises som i enhver anden dansk skole, dog skal ældste klasse have mindst 10 undervisningstimer på tysk pr. uge.

Børnene, som vi får i vores skole, kommer ofte fra tysktalende hjem (plattysk). Det første år, jeg var hernede, var

det lidt vanskeligt at undervise disse børn, da de jo ikke kunne forstå dansk. I dag er problemet løst. Vi har fået oprettet en børnehave i en gammel barak. Her er der 19 børn. Det er som om børnehaven har givet skolen nyt liv. Rent undervisningsmæssigt betyder det, at børnene nu forstår og taler dansk, når de kommer i skole; nu kan jeg starte selve skolearbejdet fra begyndelsen af.

Det kan ikke skjules og skal heller ikke skjules, at Tinningsted skole er en lille landsbyskole — med den lille skoles mangler og fordele. Fordelene hernede i Sydslesvig er dog så store, at det absolut ville være forkert, hvis man her ville nedlægge de små skoler og centralisere.

Vore små skoler er jo ikke bare et sted, hvor børnene bliver undervist og opdraget på den måde, som den eller de stedlige lærerkræfter formår efter evne og samvittighed — nej, de er samtidig forsamlingshuse eller -steder, hvor unge og ældre mødes til almindeligt ungdoms- eller foreningsarbejde.

Vi lægger særlig vægt på vore ugentlige åbenthus-aftener, hvor vi tilbyder alt muligt, fra aftenskole med dansk, sløjd, håndgerning og gymnastik over bordtennis, hobby-arbejder, stoftryk til kortspil. Nogle kommer bare og går rundt i skolens lokaler, de kan simpelthen godt li' at være her. På disse aftener sker der noget! Til slut samles så alle i huset til et hyggeligt kaffebord, hvor man erfarer det sidste nyt fra byen. Inden hver går til sit, synges der et par sange.

Amatørteater er der også tid til. Vi spiller selvfølgelig danske stykker — altså på sønderjysk. Der er flere, som er vældig dygtige til at læse sønderjysk efter rollehæfter på rigsdansk. Vi spiller nu mest for at fornøje folk, det er ikke kultur, vi byder på. Det væsentlige ved amatørteater er, at det er et godt danskkursus for aktørerne, og at der opstår et godt kammeratskab.

I skolen holder vi fester, børnegilder, gudstjeneste, foredrag, demonstration for husmødre osv. Det er altsammen godt besøgte arrangementer; ved de helt store fester kom-

mer der over halvandet hundrede mennesker. Men mest af alt er man dog optaget af skolens egen tilværelse. Når der indbydes til forældremøder eller forældredag, mangler der næsten aldrig nogen af forældrene.

Vore møder foregår alle på sønderjysk. Det jordbundne sønderjyske, som hører hjemme her fra tidernes morgen, er desværre ved at uddø. Det er tragisk. Det er vist nok en ren skolemæssig fejl, at vi ikke har gjort noget for at bevare det sønderjyske mål i skolen. Måske uddør det helt med den generation, som i dag sender deres børn i dansk skole.

Vi bliver tit spurgt: »Har den danske skole i Sydslesvig berettigelse?« Og dertil må man svare: »Ja, den har berettigelse — endda en meget stor berettigelse!« Den danske skole er jo kun oprettet de steder, hvor en forældrekreds har ønsket det.

Målet med et dansk skolearbejde må være at give sydslesvigerne deres tabte danske folkemål tilbage. Den sydslesvigske folkesjæl er afgjort dansk-nordisk.

Yrsa Feddersen.

Det jubilerende seminariehold fra 1941

2 hold dimittender fra juni 1965

Året, der gik

Et seminarium modtager i årets løb et formidabelt antal skrivelser såvel fra privat som fra offentlig side. Hvor langt de ville nå, hvis de blev anbragt i forlængelse af hinanden, hvor megen energi de ville frembringe, hvis de blev afbrændt under et, eller hvad de sammenlagt ville veje, kan man kun gisne om. Men der skal energi til at komme igennem dem. Og nogle vejer tungere end andre, det er sikkert nok. Skulle man af sidste års bunke vælge et årets dokument, tror jeg, man ville kunne enes om en ganske kortfattet skrivelse, der meddelte, at der den 26. november 1965 skulle være rejsegilde på seminariebygningen i skolekomplekset i Bolbro. Der er noget om, at de bærende tagkonstruktioner skal være fuldført, før der kan holdes rejsegilde. Jamen, var det muligt! Skulle vi se vort drømmeslot materialiseret, vort luftkastel fortøjet i pløjemarken?

Jovist, da lærerkollegium og repræsentanter for de studerende i tæt snefog stævnede mod Bolbro, lå der et hus, eller dog de ydre lag af et sådant. Ad udlagte gangbroer over den i sig selv ufremkommelige byggeplads manøvrerede vi os indenfor, hvor vi mødtes med repræsentanter for byen, skoleautoriteterne, arkitekter og håndværkere m. fl. Man havde søgt at holde efterårsblæsten ude ved hjælp af plastikforhæng — i god overensstemmelse med forholdsreglen: luk havelågen, det trækker. Opstillede varmeovne

og batterier af grønne flasker på lange borde bidrog til at holde kulden borte. Føj hertil gode ord og ønsker fra de fremmødte honoratiores, samt varme pølser med sennep, så vil det forstås, at deltagerne oplevede en fornøjelig og mindeværdig stund. Man passerede en mærkedag.

Det er klart, at der er et godt stykke vej igen. Går alt efter køreplanen, skulle børneskolen stå færdig i efteråret 1967. Fællesbygningen med faglokaler til naturhistorie og geografi, fysik, håndgerning, sløjd, formning og musik skulle kunne tages i brug i august 1968. Når seminariet til efteråret forlader det gamle hus på Hjallesevej, er det altså ikke for at gå ind til en problemløs tilværelse — lokalemæssigt set. Men tiden er inde, hvor udflytning må ske. Og lad os så tales ved om et år.

Da vi nu er begyndt med eftersemestret, kan vi lige så godt fortsætte. Under mottoet »Fælles viden — fælles fremtid« arrangerede Odense by i samarbejde med Unesco-nationalkommissionen en Unesco-uge, som på forskellig måde greb ind i seminariets liv. Dels stilledes hver dag i den pågældende uge en seminarieklasse til rådighed ved byens arrangementer og udstillinger, dels holdt vi den 27. oktober vor egen U-landsdag, der koncentreredes om Unesco's virke i Nigeria. En komite under ledelse af adjunkt Kolmos havde tilrettelagt forløbet. Kl. 10 standsede undervisningen, og vi begav os over i den af formningsfolk udsmykkede gymnastiksal, hvor etnografisk materiale og skolebøger fra Nigeria samt andet bogmateriale fra Unesco-materialesamlingen kunne beses. Direktør S. A. Klitgård talte om skolebøger til Afrika, et emne, han som forlagsmand havde stor indsigt i, og fremlagde i øvrigt mange interessante fakta om undervisningsproblemer i Afrika. Mette Bovin gennemgik kyndigt det etnografiske materiale og viste en film, som forresten ikke faldt helt i de tilstedeværende afrikaneres smag. En af disse, en ung landbrugskonsulent, fortalte om uddannelse i Nigeria. Endelig underholdt et afrikansk ensemble bestående af studerende ved Nordisk Landboskole. Det må her nævnes,

at A. Pilgård Pedersen dagen før havde talt om »Mission og U-landsarbejde«. Mission er i dag ikke kun mission, undervisning spiller en stedse større rolle. Næsten alle ledende afrikanere har begyndt deres løbebane i en missionsskole, hævdedes det.

Den traditionelle efterårskomedie umiddelbart før oktoberferien måtte af forskellige grunde opgives. I stedet for fik vi dramatisk underholdning i begyndelsen af december. Aftenen var henlagt til Odense kongresbygning, der har en udmærket sal med scene. I's præsenterede den unge Strindbergs »Det første Varsel« og Tardieu's »Lille Konversationssymfoni«. Mogens With havde instrueret. Det var noget nyt, både at opleve Strindberg fra en mere elskværdig side og at se et lille drama komponeret efter symfoniske principper og instrumenteret på kammermusikalsk maner. Det var morsomt og underholdende i alle måder. Bagefter gik dansen.

Senere i december måned var der hyggeaften med opførelse af Hyrdespillet, der var klassepyntning, Lillekoret medvirkede ved julekoncerter i to af byens kirker, og inden vi så os til, var det jul. Seminariets afslutning fandt sted om formiddagen den sidste skoledag. Bach, Buxtehude og Bruckner samt rektor og skoleinspektør Ovesen havde ordet. Elisabeth Tramsen fremførte med et vokal- og instrumentensemble et lille krybbespil, og rektor læste juleevangeliet.

Fra dette halvår må endnu fortælles, at seminariet begyndte arbejdet den 18. august, samtidig med, at II kl. var på lejrskole. Rektor bød hidtilværende timelærer, pastor Arne Schmidt (kristendomskundskab, historie), lektor Kaj G. Rasmussen (tysk, dansk) og adjunkt Elisabeth Tramsen (musik, engelsk) velkomne som fast ansatte lærere ved seminariet. Desuden velkomst til timelærerne cand. psyk. O. Tryggedsson (psykologi), lærer N. Chr. Jensen (specialunderv.) og lærerinde Gudrun Mohr (gymnastik). Vor håndgerningslærerinde Karen Margrethe Okby var stipendiat i Amerika et halvt år.

I begyndelsen af skoleåret blev timelærer, pastor Rud. Münster alvorligt syg. Det blev i årets løb klart, at han ikke mere kunne vende tilbage til sit arbejde. Såvel kolleger som elever satte overordentlig stor pris på pastor Münster, og vi bringer ham her en hilsen og tak.

Vi må nu helt tilbage til begyndelsen af 1965. Adskillige lærere var på kursus, da seminariet startede efter juleferien. Disse kursus strøes ud over hele undervisningstiden, de er gavnlige, ja nødvendige, fordi nyorientering (omskoling) er nødvendig, men det må indrømmes, at de kan volde visse afbræk i undervisningen.

Til de ganske små afbræk hører fællestimerne, hvoraf der var otte i årets løb, og hvilke afbræk! Frater Duclos stillede spørgsmålet: Gør den tekniske udvikling religionen overflødig? Hans svar formede sig som en gennemgang af den franske jesuit, naturvidenskabsmand og filosof Teilhard de Chardin's tanker og kan måske resummeres sådan: Individet har gennem tiderne ikke forandret sig synderligt, menneskeheden har. Vi er blevet »samfundsgjorte«, kulturen er et fællesforetagende. Teknikken forener kræfter, ikke mennesker, men de moderne kommunikationsmidler former en kollektiv bevidsthed og nærmer derved folkene til hinanden, de lader uophørligt ordet, den menneskelige tanke og billedet gå jorden rundt. Derfor vælger vi ikke mellem teknik og religion, vi vælger dem begge.

Overrabbiner Marcus Melchior talte om »Sandhedsproblemet«. I en causerende, elegant form, hvori indholdet i nogen grad må have følt sig i fremmede omgivelser, behandlede han menneskets forhold til de mange nyttige sandheder og til sandheden, som et menneske ikke kan rumme, ikke kan tåle.

Frank Jæger læste egne værker for et stort og opmærksomt publikum, bl. a. et kapitel af »Kapellanen« og et essay fra »Velkommen vinter«, det, som beskriver hans kvaler på en mindre sørejse. Den ikke længer helt unge Jægers lidelser faldt i tilhørernes smag.

Amanuensis Bjarne Nørretranders talte om »Indre modsætninger i Østblokken«. »Østblokken« er lande med vidt forskellig social struktur og forskellige økonomiske og politiske forudsætninger. De økonomiske relationer mellem Rusland og Kina og mellem Rusland og U-landene belystes med tørre, forbløffende tal.

Bjørn Poulsen holdt »Opgør med modernismen«, hvis talsmænd mener at kunne frontere os med virkeligheden uden om enhver tradition og påviste dens afhængighed af romantik og naturalisme.

Pilgård Pedersens foredrag er allerede omtalt, tilbage står Birthe Backhausen, der lod Buchholtz' gebishistorie vederfares fuld uretfærdighed. Den sorte, sympatiske Ruth Reese sang et vidtspændende program og fik os til at nynne med på omkvædet.

Endnu et par gæster skal nævnes. Den tyske rejselektor, Oberstudienrat Wolff, var langt hyggeligere, end titlen lod formode, og Walter and Connie's far, Mr. Young, synes man, man har kendt altid. Er der mere? Forårskoncerten i Kongreshuset, sportsstævner, møder, forhandlinger, eksaminer, optagelsesprøver, der skal nok være noget, man har glemt. Om følgerne af, at offentligheden ved et tilfælde bemærkede den famøse, men gammelkendte tilkendegivelse: Bestået — ikke optaget, vil jeg slet ikke tale, hele landet ved besked. Derimod kan det noteres, at vi i sommeren 1965 ikke fik nogen ny præparandklasse til småbørnslærerindeseminariet, da tilslutningen var for lille, og at oprettelsen af en ekstra studenterklasse nu trænger sig på.

Efter dimissionen i juni havde IV kl. inviteret lærerkollegiet til en sammenkomst på Park Hotel, hvor vi tilbragte nogle hyggelige timer. Lillekoret var i begyndelsen af juli i Sydslesvig som deltager i den 31. Scheersbergfest.

Så stod ferien for døren. Sommeren var barsk, både hvad angår vejrliget og det økonomiske klima. Der gives dog glæder, som ingen kreditstramning kan ramme, fordi de

er gratis, og som påskønnes mere, jo sjældnere de er. Går det an, skønt den er af privat natur, at sætte en lagret erindring om en dag, der gik, som en vignet under disse linier:

Vilde kaprifolier
famler sig frem over mosset
fletter sig blomstrende
om fyrrens rod
blånende himmel
siler gennem kronerne.

Vindene under sig ro
solens brandpile når dirrende
de knastede stammers
røde bark
koglernes raslende fald
er den eneste lyd
i verden.

Luften er krydret
som kretisk vin
med en letbitter smag
af harpiks.

Og i den lyse stilhed
drypper en sommerlig kilde
fra gulspurvens strube
falder glasklar
i dagens skål
der langsomt fyldes.

Johannes Nielsen.

Meddelelse fra kassereren

Årsmødet i 1965 gav bestyrelsen bemyndigelse til at hæve kontingentet i takt med de stigende omkostningsniveau. Det er især porto og trykkeudgifter, der udviser en stærkt stigende tendens, og bestyrelsen har derfor besluttet at udnytte bemyndigelsen til at sætte mindstekontingentet til 6 kroner. Forhåbentlig vil medlemmer have forståelse herfor.

Den økonomiske situation giver ikke anledning til mange bemærkninger. Et meget stort antal medlemmer indbetaler mere end mindstebeløbet, og ca. en fjerdedel skal stadigvæk rykkes en eller flere gange, inden de betaler.

Det er overraskende mange, der skifter adresse, men kun 5—10 medlemmer husker hvert år at meddele dette til kassereren. Send ham venligst et brevkort med den ny adresse, dersom De flytter. Antallet af restanter vil dale betydeligt, og færre vil miste forbindelsen med foreningen. Desuden er det tidskrævende og ganske dyrt at erindre folk om deres glemsomhed.

I løbet af 1965 har der været en medlemsstigning på 54 og en afgang på 51, der fordeler sig således: 19 udmeldelser, 26 er slettet, fordi de ikke lader høre fra sig trods mindst tre henvendelser, 2 er slettet på grund af ukendt opholdssted, og 4 er døde. Det samlede medlemstal er nu 895.

Jeg siger tak til de mange, som gør det let at være kasserer ved at betale til tiden, tak til de, der reagerer venligt, når de bliver rykket, og tak til de, der sendte personlige hilsener på modtagerkuponen.

Med venlig hilsen
J. O. Solgård

Kontingentet er mindst kr. 6,00

Regnskab for Odense Seminariums Elevforening 1965

Indtægter:

Beholdning fra 1964		1.550,15
Medlemsbidrag		5.663,50
Legatkonto		1.109,00
Tilbagebetalt porto ved postindkasseringer		33,60
Renter		117,87
	Sum	8.474,12

Udgifter:

Årsskriftet, clicheer, oms m. m.		3.628,72
Kassererens løn		200,00
Adressering af kuverter		30,00
Porto til årsskriftet		213,25
Årsmødet		239,00
Gebyrer til postgirokontoret		2,18
Kuverter til årsskriftet, påtryk m. m.		153,00
Kuverter og porto (til restancer)		123,00
Indbetalingskort, påtryk m. m.		60,00
Blomster		28,50
8 studielegater à 200 kr.		1.600,00
Redaktionsudgifter (årsskriftet)		20,00
Overført til malerikonto		200,00
Beholdning pr. 31. dec. 1965		1.976,47
	Sum	8.474,12

Foreningens formue henstår således:

Fyens Stifts Sparekasse	2.940,34	
Girokonto	936,13	
Sum	3.876,47	

Foreningens formue er posteret således:

Kassebeholdning	1.976,47	
Malerikonto	1.900,00	
Sum	3.876,47	

Legatkonto:

Tidligere indbetalt	21.683,82	
Indbetalt i 1965	1.109,00	22.792,82
Tidligere udbetalt	25.975,00	
Udbetalt i 1965	1.600,00	27.575,00

Odense, den 2. januar 1966. *J. O. Solgård*

Regnskabet for året 1965 er gennemgået og fundet i overensstemmelse med bilag, postgirokonto og sparekassebog. Kassebeholdningen og midlerne i malerikontoen ved udgangen af 1965 (december) var til stede.

Ringe, den 6. januar 1966

H. Damgaard Pedersen *S. Jørgensen*

Bestyrelsen

Aage Ovesen, form., Paludan Müllersvej 14, Odense, tlf. 12 94 50.
Poul Løndal-Nielsen, Engelshøjgade 10, Sønderborg,
tlf. (044) 2 16 65.
Alfred Thierlein, redaktør, Sct. Knudsgade 9, Odense, tlf. 11 78 57.
Fru Toma Kragh, Årup.
Jens Ove Solgaard, kasserer, Hunderupv. 185, Odense, tlf. 12 94 63.
Fru Ester Krage, Fasanvej 2, Hårby, Fyn, tlf. (73) 378.
Fru Kirsten Wenø, Møllevej 9, Hårby.

Bidrag til årsskriftet modtages hele året. Skriv navnlig straks, hvis det er nekrologer — og helst med billede.

Adresseforandringer bedes meddelt kassereren snarest.

Medlemsliste

Æresmedlemmer

Andersen, Laura, frue, Nyborgvej 188, Odense.
Hansen, Henny, frue, Vejle pr. Allested.
Smidt, Harald, forstander, Fremtidsvej 40, Søborg.

Særlige medlemmer

Clausen, Carl, seminnarierektor, Koldingsbjerg 44, Kolding.
Hammer, Poul, seminarielektor, Ulrikholmsvej 2, Odense.
Kolmos, Jens, seminarieadjunkt, Skovløkkeskolen pr. Otterup.
Lotzfeldt, John, seminarielektor, Egebakken 19, Sct. Klemens.
Melson, Holger, seminarierektor, Rollosvej 14, Odense V.
Møller, Inger, seminarielektor, Munkerisvej 27, 2. sal tv., Odense.
Møller, A. M., frue, Krabbesholm Allé, Skive.
Nielsen ,Johs., seminarielektor, Helgavej 13, Odense.
Okby, Karen Margrethe, seminarieadjunkt, Blåbærvej 82, Hjallese.
Toft, C. M. seminarielektor, Klokkevænget 1, Næsby Fyn.
With, Mogens, seminarieadjunkt, Rahbeksvej 1, Odense.
Skjødt, Helge, seminarielektor, Hunderupvej 19, Odense.

1908

Drud, Johanna, frue, Sadolinsgade 53, Odense.

1909

Paulsen, M., frk., Hannerupgaardsvej 13, Odense.

1910, april

Møller, S., frk., Vestervænget 32, Roskilde.

1912, juni

Hansen, M., frue, »Strandgård«, Saltofte, Assens.
Hornbech, K., frk., Døckerslundsvej 4 A, Odense.
Larsen, N. C., skoleinspektør, Dalgas Avenue 33, Århus.
Rasmussen, S., Brammingevej 14, Odense V.

1913, april

Hansen, Anna C., Kalbyrisvej 111, 1. sal, Næstved.
Madsen, Anna, frk., Rosenlunden 13, Odense.

1913, juni

Andersen, K., frue, Rosenvænget 9, Fruens Bøge.
Christensen, M. J., Jægersborg Allé 64, 1. sal, Charlottenlund.
Jørgensen ,A. K., Diget 32, Holbæk.
Nielsen, H. P., viceskoleinspektør, Kallerupvej 69, Odense.

1914, oktober

Lund, R., frk., Lahnsgade 7, Odense.
Vestergård, Dorthea, frue, Stenosgade 8, Odense.

1914, juni

Cleeman, N., frue, Hejring, Hobro.

1915, juni

Hansen, Bernhard, skoledirektør, Parkvej 23, Fåborg.
Kleeberg, Johs., de Mezas Vej 5, Fredericia.

1916, april

Egmose, Agnes, frue, Kærmindevej 5, Lyngby.
Lohmann, Else, frk., Smedevænget 15, Odense.

1916, juni

Andersen, David, skoleinspektør, Rosenvænget 9, Fruens Bøge.
Andersen, H. E., Friggasvej 1, Roskilde.
Bjørn-Jeppesen, A., Hyllinge.
Christensen, K., frk., Klokkestøbergade 2, 1. sal, Slagelse.
Jensen, Simon, skoleinspektør, Holstebrovej 45, Skive.
Liebetrau, Margr., frue, Højdevangs Allé 30, København S.
Madsen, O., Møllervej 49, Nyborg.
Pallesen, Johanne, frk., Søndergade, Tirstrup.
Pedersen, A., frue, Egens Skole, Rønde.
Petersen, Poul, Storegade 7^2, Åbenrå.
Walther, P., viceskoleinspektør, Sadolinsgade 105, Odense.

1917, juni

Poulsen, Ingeborg, frue, Enghavevej 11, Svendborg.

1918, juni

Christensen, C., frk., Nyborgvej 49, 1. sal, Odense.
Madsen, Sv. L., skoleinspektør, Lindeallé 13, Korsør.
Nielsen, Åge V., skoledirektør, Vibevej 21. Fredericia.
Ravnløkke, H., Bülowsvej 24, Odense.

1919, april

Larsen, E., frk. Bakkehuset, Vithen pr. Hadsten.

1919, juni

Andersen, V., Østerbæksvej 100, Odense.
Dalgård, Johs. Pedersen, viceinspektør, Vojens.
Grytter, R. M., sanginspektør, mag. art., Kvædevej 50, Virum.

Hansen, Anna, frk. seminarielærer, Colbjørnsensvej 4, 1. sal, Odense
Hansen, Marie, frk., Svanninge Skole, Millinge.
Jensen, Svend, skolebestyrer, Otterup.
Knudsen, Jenny, frue, Pilevej 21, Odense.
Kofoed, Cecilie, frue, Sverigesvej 8, Nexø.

1920, juni

Ermose, Niels, Tryggelev.
Knudsen, Margrethe, frue, Langelandsvej 6, Korsør.
Laursen, Jenny, frue, »Skovly«, Chr. Kellersvej 17, Brejning.
Nielsen, Kr., »Kvisthuset«, Skårup F.
Pedersen, David, »Lykkebo«, Gretevej 22, Fredericia.
Senning-Larsen, Sigrid, frk. overassistent, Kampmannsvej 4, Kbhvn. V.
Svane, Lilly, frk., Hannerupgårdsvej 6, Odense.
Sørensen, Søren M., Svendborgvej, Ullerslev.

1920, november

Nielsen, Petra, frue, Lindelse st., Langeland.

1921, juni

Christoffersen, Marie, frue, Gudbjerg, Sydfyn.
Fokdal, Ellen, frk., Bredekilde, Kalundborg.
Hansen, Marie, frk., Freltofte Skole, Årslev.
Knudsen, Thorvald, kantor, Søndre Sogns Klokkerkontor, Viborg.
Nielsen, Viggo, Byskolen, Ulfborg.
Ramlau, Ellen, frue, Høve præstegård, Dalmose.

1922, april

Christiansen, Ellen, frk., Forskolen, Fjenneslev.
Davidsen, Antonie, frue, Højslev kirkeby, Højslev, Jylland.
Hansen, Henriette, frk., Orte, Bred.
Jacobsen, Asta, frue, Nordskov, Guldbjerg.
Lund, Asta, frue, Skovby skole pr. Leby, Ærø.

1922, juni

Hansen, S. Skov, Rønnedevej 47, Fakse.
Jensen, Signe, frk., Norgesgade 5, 3. sal, Esbjerg.
Jørgensen, Jørgen, Bred.
Larsen, Anton, skoleinspektør, Verninge.
Lund, Frode, Skovby skole pr. Leby, Ærø.
Petersen, Anna, frue, Hjallesevej 72 st., Odense.
Sandager Sørensen, M., frue, Nybyvej 18, Åkirkeby.
Thierlein, A., Sct. Knudsgade 9, Odense.

1923, juni

Andersen, Poul, Carl Bernhardsvej 5, 1. sal, København V.

1923, oktober

Frantzen, Lydia, frue, »Bakkebo«, Ebberup.
Holm, Inger, frk., Bislev, Nibe.
Nielsen, Gerda, frk., Bakkevej 2, Stenlille.
Pedersen, Gudrun, frue, Sadolinsgade 107, Odense.

1924, juni

Andersen, H. M., Kirke Flinterup, Sorø.
Andersen, Svend Børge, Åsum, Odense.
Christensen, Mary, frk., Bergsvej 1, Odense.
Halkjær-Rasmussen, A., Thurø.
Hjort, Aksel, Birkevej 12, Odense.
Iversen, Karen Scheel, seminarielektor, frue, Ulvslyst pr. Haderslev.
Larsen, Alfred, Kong Georgsvej 33 st., Odense.
Thomassen, Marie, frk., Teisensvej 20, Odense.

1925, april

Ågård, Laura, frue, Ottestrup Skole, Slagelse.
Andersen, Karen, frk., Havdrup.
Gregersen, Anna, frk., Pjedsted.
Jensen, Anna, frk., Gedved, Horsens.
Kristensen, Frida, frk., Brovst.
Rasmussen, Valborg, frue, Rubjerggård, Farstrup.

1925, juni

Holm-Petersen, Ellen, frk., Godthåbsgade 50, Odense.
Jensen, Johs., skoleinspektør, Holbergsvej 9, Fredericia.
Pedersen, Anna, viceskoleinspektør, Vesterbro 5, 1. sal, Ålborg.
Pedersen, Christian, Sadolinsgade 107, Odense.
Rasmussen, J. Graae, forstander, Vebbestrup, Øster-Doense.

1926, juni

Andersen, Sven, skoleinspektør, Pårup, Villestofte.
Andersen, Louise, frue, Sallinge, Højrup.
Bender-Petersen, Jørgen, Vestergade 17, Brejning.
Brahm, Erling, skoleinspektør, Tønder.
Caspersen, K., seminarielektor, Oehlenschlægervej 51, Odense.
Christensen, Martin, Møllevej 22, Vrå.
Hauge, Kamma, frue, Sonnerupvej 49, Brønshøj.
Jacobsen, Kaj E., stadsskoleinspektør, Hornbæk.
Lystrup, Ebba, frk., Grænge.

1926, oktober

Blåbjerg, Viola, frue, Mollerup, Nykøbing M.
Clausen, Karen, frue, Skovbovænget 9, Roskilde.
Hansen, Alma, frk., Ludvigsminde, Haagerup pr. Højrup.
Kremmer, Marie, frue, Fodslette, Humble.
Kvorning, Erna, frue, Fruevej 131, Nykøbing M.
Olsen, Edith, frk., Wedells Vænge 15, Hillerød.
Westergård, Eva, frue, Ø. Sundby, Ålborg.

1927, juni

Almlund, Aksel, Karrebæk pr. Karrebæksminde.
Andreassen, Caroline, frk., Åsen 62, Nexø.
Bagger Jørgensen, Jørgen, forstander, »Prøven«, Nyholms Allé 47, Vanløse.
Bagger Jørgensen, frue, »Prøven«, Nyholms Allé 47, Vanløse.
Christiansen, Kirsten, frue, Valdemarsgade 27, 2. sal, København V.
Garbøl, Thorvald, Duevej 20^3, Kbhvn. F.
Hauge Ib, Sonnerupvej 49, Brønshøj.
Mogensen, Knud, Tranekær.

Nielsen, Axel E., skoledirektør, J. H. Wesselsvej 18, Viborg.
Petersen, Cilius, viceskoleinspektør, Pr. Haralds Allé 8, Fruens Bøge.
Petersen, Anna, frue, Pr. Haralds Allé 8, Fruens Bøge.
Nielsen, Noomi, frk., Strandvej 12, Allinge.
Nielsen, Thyra, frk., Koed, Kolind.
Poulsen, Vilhelm, Hjallesevej 175, Odense.
Sørensen, Alfred, Skovsted, Thisted.

1928, april

Christensen, Margrethe, frk., Hundborg skole, Sjørring.
Eriksen, Ingrid Wisbech, frue, Lysgård, Skelhøje.
Hansen, Andrea, frk., Rughavevej 11, 1. sal, Odense.
Nielsen, Marie, frue, Vindegade 51, 3. sal, Odense.
Nielsen, Mathilde, frk., Aalsø pr. Grenå.

1928, juni

Hansen, Hans, K. Gemal, Helnæs pr. Ebberup.
Jørgensen, Vilhelm, skolebestyrer, Nyenstad 3, Odense.
Kelstrup, Erling, Hverringevej 17, Odense.
Knudsen, Ester, frue, Slettens Landevej, Søhus.
Knudsen, Karen E., Horne F.
Korup, Kaj, Bakkekammen 33, Holbæk.
Müller, Agnes, frk., Kvong Skole, Varde.
Nielsen, Bertha, frk., Damsbovænget 28, Odense.
Nielsen, Harald Juel, Lindeallé 3, Nørresundby.
Nielsen, Lars Jørgen, lektor, Mylius Eriksensvej 23, Ålborg.
Pedersen, Åge Damgård, Nr. Esterbølle, Bogense.
Petersen, Åse, frk., Damsbovænget 19, Odense.
Salling, Birtha, frue, Seest, Kolding.
Sørensen, Arthur, Rynkeby.

1929, juni

Larsen, Henry, Ølby pr. Køge.
Lyngdal, Gudrun, frue, viceskoleinspektør, Humlevænget 3, Nyborg.
Brodersen, Emmy, frue, Mellemvangsvej 10, Espergærde.

1929, oktober

Kjærsbo, Esther, frue, Fjordvej 107, Munkebo.
Rasch, Ingeborg, frue, Bygmarken 34, Søborg.
Skovsende, Mary, frk., Jordløse F.

1930, juni

Andersen, Knud Winther, Martofte.
Jacobsen, Johs. Lage, Kærmindevej 7, Odense.
Keldberg, Kaj, »Soltoft«, Middelfart.
Larsen, Esther, frk., Haugstedsgade 16, Odense.
Madsen, Karen, frk., Vindsvej 5, Odense.
Madsen, Otto, Holmbladsvænget 2, København S.
Pedersen, Amalie, frue, Nørrevænget 16, Odense.
Schwaner, Knud, skoleinspektør, Mads Hansensvej 5, Odense.
Søgård-Hansen, Leo, Uffesvej 17, Århus C.

1931, april

Jacobsen, Martha, frk., Hårslev, Gamby.
Skovsende, Mathilde, frk., Bred.
Viskum, Signe, frue, Sæbyholmsvej 2, Valby.
Worm Nielsen, Eleonora, frue, Stationsskolen, Gelsted.

1931, juni

Bro, Ellen, frk., Bernstorffsvej 6, Odense.
Christiansen, Hans R., Bråbyvej 25, Haslev.
Dissing, Elinor, frue, skoleinspektør, Langelinie 80, Odense.
Juel-Hansen, Cai, Ny Vestergade 21, 4. sal, Odense.
Ludvigsen, Alfred, Slotsvænget 22, Slagelse.
Møller, Inger Egede, frue, Sadolinsgade 32, Odense.
Pedersen, Chr. Damgård, Solvænget 3, Assens.
Pedersen, Ester, frue, Høeghsmindepark 11, 1. sal, Hellerup.
Pedersen, P. Thyregod, Mosegårdsvej 77, Odense.
Pedersen, Svend, Kavlslund, Ribe.

1932, juni

Andersen, Henning B., skoleinspektør, Tyge Rothesvej 30, Odense
Andersen, Thyra, frue, Tyge Rothesvej 30, Odense.
Andersen, Johs. Winther, viceinspektør, Korinth.
Bang, Inger, frk., Carl Lundsvej 10, Odense.
Christiansen, Karen M., Bernstorffsvej 6, 2. sal, Odense.
Grytter, Ellen, frue, Kvædevej 50, Virum.
Havndrup, N. L., Rørup, Årup.
Jørgensen, Carl, skoleinspektør, Niels Jespersensvej 13, Kbhvn. F.
Jørgensen, Niels Lau, Jordbærvænget 23, Bagsværd.
Kringelum, K. E., stadsskoleinspektør, Skolegade 1, Hirtshals.
Larsen, Carl Chr., viceinspektør, Tarupvej 35, Tarup, Odense.
Skjerning, Johanne, frue, Rolighedsvej 1, Birkerød.
Vorm, Ulla, frk., Dalen 12, Esbjerg.

1932, oktober

Mortensen, Nanna E., frk., Brøndsted skole, Pjedsted.

1933, juni

Andersen, Hans J., skoleinspektør, Gislev.
Christiansen, Erik, Kornvej 13, Tarup, Odense.
Due Larsen, Bodil, frue, »Rosenhøj«, Ålsgårde.
Hansen, Else, frk., Hunderupvej 91, Odense.
Lottrup, Thorkild, Jegindø Skole, Hvidbjerg.
Pedersen, Arne, Høeghsmindeparken 11, Hellerup.
Romose, N. A., viceskoleinspektør, Allégade 80, Odense.

1934, maj

Christiansen, Astrid, frue, Thorøhuse, Assens.
Friis, Johanne, »Trollegården«, Kerteminde.
Jørgensen, Astrid, frue, Sneslev.
Hansen, Inger, frk., Brendekildevej, Bellinge.
Madsen, Helga Zoffmann, frue, Storkevej 6, Fredericia.
Pedersen, M., frue, Opperby skole pr. Brodal.

1935, juni

Andersen, Inger, frue Jagtvej 7, Odense.
Bytoft-Rasmussen, A., Jordløse F.
Hemmingsen, Asta, frue, Samosevej 22, København S.
Land, Viggo, amtsskolekonsulent, Bergsvej 47, Odense.
Pedersen, Poul Ågård, viceskoleinspektør, Engvej 7, Odense.
Vesterdal, Hans, Stockflethsvej 13, Odense.

1935, oktober

Brøbech, Elise, frk., Asferg, Fårup.
Kampp, Johanne Nygård, frue, Dalmosegård, Borre, Møen.
Kristensen, Maja, frk., Lindevej 1, Stenstrup.

1936, juni

Caspersen, Johanne Renata, frue, Oehlenschlægersvej 51, Odense.
Hendriksen, Valborg, frue, Stockflethsvej 1, Odense.
Hansen, Valdemar, Ravnebjerg Skole, Holmstrup.
Jørgensen, Chr., Skolevej 19, Næsby.
Nellemann, A. H., lektor, Kastanieallé 10, Kolding.
Nielsen, Hans David, skoleinspektør, Sct. Hans skole, Odense.
Nilsson, Carl V., Svendborgvej 20, Fåborg.
Rasmussen, Orla, Hjortebjergvej 47, Odense.

1937, april

Christensen, Agnes Faber, frk., Frydendal, Mørkøv.

1937, juni

Andersen, Viggo, Fraugde.
Christensen, Harry, Ahlefeldtsvej 15, Odense.
Johansen, Arne, Glamsbjergvænget 2, Odense.
Nielsen, Ejner Th., skoleinspektør, Løgstrup centralskole, Løgstrup.
Ovesen, Åge Barkholt, skoleinspektør, Paludan Müllersvej 14, Odense.
Pedersen, Harald Damgård, skoleinspektør, Rolighedsvej 16, Ringe.
Rasmussen, Hans Lindskov, forstander, Tommerup Højskole pr. Knarreborg.

1938, juni

Christensen, Ruth, frk., Skibby.
Elbøll, Ingeborg, frue, Eckersbergsvej 40, Odense.
Esbjerg, Johanne Marie, Østrupvej 31, Odense.
Lorentzen, Eva, skolepsykolog, Rughavevej 1, Odense.
Thårup, Carlo, Bruuns Alle 5, Svendborg.
Thygesen, Arne, skoleinspektør, Lumby Skole pr. Beldringe.

1938, oktober

Bommelund, Astrid, frue, Korinth.
Hansen, Lis Eggert, frue, Aarslev skole, Aarslev.
Møller, Ester, frue, Højlundsgade 13, Horsens.
Worre, Anne Sarah, frue, Grundtvigsvej 9, Odense.

1939, juni

Andersen, Ester, frk., Øksendrup.
Andersen, Wagn Åge, Gyldenrisvej 15, Odense.
Fjeldmark, Kirstine, frue, Sejs, Silkeborg.
Hansen, Hans Peter, Reberbanen 5, Bogense.
Jespersen, Svend Åge, skoleinspektør, Seden.
Jørgensen, Georg, Glamsbjerg.
Lund, Elna, frk., viceskoleinspektør, Margretevej 1, Odense.
Møller, Rigmor, frue, Åløkkehaven 12, Odense.
Steffensen, Selma, frue, Th. Larsensvej 20, Lemvig.
Pedersen, Kamma, frue, »Baldershøj«, Kærby, Asperup.
Pedersen, Meta, frue, Sønderbrogade 97, Horsens.
Worre, Erik, skoleinspektør, Grundtvigsvej 9, Odense.

1940, april

Bak, Ragnhild, frue, Bakgården, Sinding, Herning.
Fauerby, Kaj, Klosterbakken 20, Odense.
Frimodt Hansen, Else, frue, »Dalager«, V. Såby, Kirke Såby.
Nielsen, Karen, frk., Skafterup, Sandved.
Petersen, Elna, frk., Tryggelev, Langeland.
Pedersen, Gerda, frk., Visborg Skole, Visborg.
Petersen, Petra, frk., Langesvej 37, Hillerød.
Rasmussen, Inger Marie, frk., Nr. Bork.
Smith, Inger v. Huth, frk., Forbundsskolen, Hjertebjerg, Stege.
Voldum-Jensen, Inger, frk., Brejninge skole, Horbelev st.., Falster.

1940, juni

Bøgh, Vibeke, frue, Grønnevang 36, Hørsholm.
Jepsen, Erik, konsulent for specialundervisning, skoleinspektør, Borgvold 7, Viby Jylland.
Rasmussen, Bodil, frue, Maskinfabrikken, Ullerslev.
Rasmussen, Knud Bech, Ny Kongevej 22, Odense.
Sander, Ejvind, Ryslinge.
Schmidt, Palle, seminarierektor, Kirkegade 149, Esbjerg.

1941, juni

Andersen, Hans Hedegård, Skolevej 6, Hårby.
Bertelsen, Knud, Symfonivej 8, Herlev.
Bjerre-Stürup, Else, Bystævnevej 43, Odense V.
Hansen, Jean, Humlevænget 52, Nyborg.
Hansen, Per Mogens, seminarierektor, Trongårdsvej 40, Kgs. Lyngby.
Jøhnk, Karen, frue, Richtersvej 2, Silkeborg.
Jøhnk, Mogens, Richtersvej 2, Silkeborg.
Larsen, Johannes, Hårslev skole pr. Gamby.
Madsen, Paul, Vissenbjergvej 6, Odense.
Mikkelsen, Tage, Oksby Centralskole, Oksbøl.
Myram, Kelh, seminarieadjunkt, Åløkkehaven 36, Odense.
Nielsen, Poul, Hverringevej 21, Odense
Nygård Pedersen, Verner, Bringstrup Sigersted centralskole, Ringsted.
Pedersen, Chr., Hjerting skole, Hjerting.
Pedersen, Gerda, frue, Borgmestervænget 19, Kolding.
Pedersen, Kirstine, frue, Dømmestrup skole pr. Fangel.
Rasmussen, Ander, Bogø Vesterskov, Bogø.
Rasmussen, Kjeld, Dr. Olgasvej 36, Odense.
Talleruphus, Johannes, Ulrikholmsvej 22, Odense.

1942, marts

Andersen, Ella, frk., Turup.
Lolk Jensen, Barbara, frue, St. Darum, Bramminge.
Nilsson, Karen, frue, Svogerslev skole, Roskilde.

1942, juni

Christiansen, Johs., Nordvangsvej 1, Randers.
Geckler, Knud, skolebestyrer, Frederiksgade 10, Slagelse.
Hansen, Herluf, Høed, Flemløse.
Knudsen, Aksel, Ørsted, Rørmosehus.
Krall-Pedersen, A., Svendborgvej 14, Ringe.
Ovesen, Frode Barkholt, skoleinspektør, Skibby skole pr. Skibby.
Pedersen, Ester Trøst, Fasanvej 14, Odense.
Rasmussen, Edel, frk., Bramminggevej 10, Odense V.
Thorbek-Petersen, Karen, Købkesvej 59, Odense.

1943, juni

Andersen, Erna Råe, frue, Sætting Strandvej 7, Svendborg.
Andersen, Jens Vagn, Ole Borchsvej 33, Valby.
Banke, Bodil, frue, Norgesvej 49, Næstved.
Djurså, Marie, frue, Skolen, Strib.
Gøbel Poulsen, Erik, Kongevejen 154, Helsingør.
Gøbel Poulsen, Ebba, frue, Kongevejen 154, Helsingør.
Hansen, Hans E., viceskoleinspektør, Nyborgvej 49, Odense.
Hansen, Kristian, H. J. Poulsens Allé 27, Fruens Bøge.
Knudsen, Ejnar, kordegn, Chr. IX's vej 17, Odense.
Lindegård, Peder, Under Lien 6, Hasseris, Ålborg.
Nielsen, Åge, seminarielektor, Overmarksvej 16, Kolding.
Nielsen, Hakon, Mariavænget 12, Hjallese.
Nielsen, Svend Åge, Bækskov, Marslev.
Ovesen, Vagn Barkholt, Kaningårdsvej 13, Virum.
Petersen, Erik Friis, Skjoldborgvej, Fredericia.
Rünitz-Larsen, Bente, frue, Carlsen Skiødtsvej 68, Odense.

1944, marts

Holm, Ulla Colberg, frk., Reerslev, Hedehusene.

1944, juni

Clausen, Eva, frue, Bøgumvej 15, Vejle.
Hadrup, Gorm, Lunasallé 11, Esbjerg.
Hansen, Poul Banke, Hjulby pr. Aunslev.
Juhl-Hansen, Viggo, Krogsbølle, Otterup.
Larsen, Jørgen Peter, Haraldsted skole, Ringsted.
Lindegård, Ellen Margrethe, frue, Femtningen, Knarreborg.
Lund, Carl, Fourfeldtvej 30, Fourfeldt pr. Esbjerg.
Sørensen, Ejlif Ågård, Vinterslev skole, Hadsten.
Sørensen, Jørgen Leschley, Ibsensvej 6, Odense.
Windeballe, Sigurd, Svanninge pr. Millinge.

1945, juni

Bertelsen, Gunnar, Lærkevej 9, Fredericia.
Clausen, Inger, frue, Vestre Kongevej 39, Viby J.
Clausen, Johan, Vestre Kongevej 39, Viby J.
Hansen, Karen Margrethe, frue, Søndergade 12, Brørup.
Karlsen, Mary, frue, H. P. Simonsens Allé 79, Fruens Bøge.
Lehgård Madsen, Inge, frue, Øxenbjergvej 3, Svendborg.
Leschley, Anne Margrethe, frue, Haugstedsgade 20, Odense.
Lund, Flemming, Rosenvænget 51, Fruens Bøge.
Nielsen, Alfred, Hannerupgårdsvej 15 B, Odense.
Pedersen, Åge, Notmark, Ketting.
Petersen, Bodil, Jens Juelsvej 27, Odense.
Petersen, Emil, Jens Juelsvej 27, Odense.
Rasmussen, Esther, frue, Rosenkildevej 2 B, 2. sal, Helsingør.

1946, marts

Brogård, Ellen Margrethe, frk. Hyllehøjskolen pr. Kauslunde.
Forchhammer, Grethe, frue, ordblindepædagog, Bækkevang 45, Kgs. Lyngby.
Frank, Erna, frk., Emdrupskov skole, Gram.
Hansen, Anna Elise, frk., Bjerreby.
Horn, Ingried, frue, Grøntoft 8, Haderslev.
Jørgensen, Johanne, Marie, frk., Herluflille, Herlufmagle.

Mortensen, Astrid, frk., Ulfborg.
Nielsen, Anna, frue, Drigstrup, Kerteminde.
Nielsen, Esther, frue, Kirke Søby, Flemløse.
Petersen, Inger, Skovvej 24, Nyborg.
Rasmussen, Eva Holm, frk., Lindknud, Brørup.
Thusgård, Hedvig, frue, Postparken, 32, 1. sal, Kastrup.

1946, juni

Hansen, Helge, skoleinspektør, Harndrup.
Hansen, Sigrid Ruth, Rastkrogen, Ullerslev.
Jensen, Jens Ernst, Skolehjemmet »Skovgården«, Fuglebjerg.
Jørgensen, Kirsten, frue, Ved Bellahøj 12^2, Brønshøj.
Lescly, Stig, Haugstedgade 20, Odense.
Møller, Johs., Fuglegårdsvænget 7, Gentofte.
Nielsen, Jørgen Nygård, L. A. Ringsvej 92, Odense.
Nielsen, Karl Ejner, Ringerbakken 31, Virum.
Rasmussen, Harald, cand. psych., Solglimtsallé 5, Esbjerg.
Rasmussen, Herluf, skoledirektør, Rosenkildevej 2 B, 2. sal, Helsingør.
Skovlund, Solveig, frk., Frederiksdal 17, Flensborg
Warming, Kai, Danhaven 7, Valby.

1947, juni

Bentzen, Arne, Clausholms Allé 5, Viby J.
Christensen, Ejvind, Carlsen-Skiødtsvej 70, Odense.
Christensen, Frode, Sct. Jørgensvej 3, Haderslev.
Christensen, Willy, Sognegårds Allé 50, Hvidovre.
Hansen, Jørgen, Zach. Nielsensvænget 12, Odense.
Jensen, Erik, seminarieadjunkt, Kuben 28, Holte.
Jensen, Hans Frede, Juulskovskolen pr. Refsvindinge, Fyn.
Juhl-Hansen, Marie, frue, Krogsbølle, Otterup.
Knudsen, Ernest, Vejle Mark pr. Allested.
Kristensen, Birgitte, frk., Pilegårdsvej 85, Herlev.
Madsen, Åge, Hjortebjergvej 43, Odense.
Mikkelsen, Johs., viceskoleinspektør, Kildevangsallé 14, Viby J.
Møller, Ejler, Uglemosen 15, Virum.
Larsen, Edith, frue, Sdr. Nærå Møllegård, Aarslev.
Løndal-Nielsen, Poul, Friheds Allé 53, Sønderborg.
Løndahl-Nielsen, Poula, frue, Friheds Allé 53, Sønderborg.
Madsen, Herdis, frue, Hjortebjergvej 43, Odense.
Nielsen, Inger, frue, Grønningen 27, Korsør.
Rasmussen, Egon, Engvej 26, Odense.
Rasmussen, Poul, viceskoleinspektør, Nørrevang 24, Holbæk.
Steen, Torben, Toreby Skole, Flintinge, Lolland.
Telgård, Inge, frue, Krogmosevej 6, Bagsværd.

1948, marts

Tromborg, Esther, frue, Nølev, Assedrup.
Simonsen, Dagmar, frk., Orte skole, Rørmosehus.
Søgaard, Anna, frk., Tillitse skole, Tillitse.

1948, juni

Andersen, Karl Ejnar, Kastanjeallé 21, Nykøbing M.
Dinesen, Christine, frue, Lumby, Beldringe.
Hansen, Poul, Tværvej 60, Svendborg.
Hegelund, Gerda, Maglegårdsvej 48, Brøndby Strand.
Johnsen, Gudrun, frue, Kastanjeallé 38, Nykøbing M.
Jørgensen, Gunnar, Søby, Ærø.
Kalør, Johs., »Lærkedal«, Lumbyholm, Nr. Søby.

1949, juni

Boe, Poul E., skoleinspektør, Sanderumvej 73, Fruens Bøge.
Høyby, Arne, Diernæs, Fåborg.
Høyby, Åse, frue, Diernæs, Fåborg.
Jensen, Svend E., Markleddet 23 B, Hvidovre.
Jensen, Øjvind, Hjortebjergvej 42, Odense.
Mørk Pedersen, James, »Rønnen«, Nr. Nebel.
Petersen, Aksel, Margrethes Allé 34, Fruens Bøge.
Pedersen, Verner, Fjelsted, Harndrup.
Rasmussen, Karen Kås, frue, Bøgomvej 27, Vejle.
Refsgaard, Børge, adjunkt, »Lindegården«, Brændekilde pr. Holmstrup
Thomsen, Johs., Kløvervej 50, Ringe.
Thorbeck-Petersen, Viggo, Købkesvej 59, Odense.

1950, marts

Hansen, Karoline, frk., Lærkevej 5, Auning St.
Gantriis, Jytte, frue, Mosegårdsvej 224, Odense.
Kjeldtoft, Rosa, frk., Sdr. Nærå, Aarslev.
Mehr, Anne-Lise, Sølyst, Jyderup.
Pedersen, Ella, frue, Bjerge Forskole, Store Fuglede.
Pedersen, Vibeke, frue, Fjelsted, Harndrup.
Schelde-Jensen, Helvig, frue, Sverigesvej 5, Middelfart.
Sørensen, Erna, frue, Kastbjerg, Glæsborg.
Utoft, Eva, frue, Filskov.

1950, juni

Andersen, Helge Lohmann, Rolfsted pr. Ferritslev Fyn.
Basse Pedersen, Asta, frue, Kløvervej 10, Fredericia.
Jensen, Margrethe, frk. Søgård skole, Kliplev.
Jørgensen, Bent, Gummerup Skole, Glamsbjerg.
Krage, Ester Stage, Fasanvænget 2, Haarby, Fyn.
Krammer, Ilse, frue, seminarieadjunkt, Set. Michaels skole, Oure.
Madsen, Bent Schaumann, Emilievej 9, Fredericia.
Madsen, Edith Bøgehave, frue, Rosenstien 10. Esbjerg.
Nielsen, Jens Chr., seminarieadjunkt, Andrup pr. Esbjerg.
Nøhr, Niels, viceskoleinspektør, Haraldsgade 66, Esbjerg.
Pedersen, Valborg, frk., Odensevej 17, Ringe.

1951, juni

Aksglæde, Kristian, Maglekær 39 st., Valby.
Andersen, Ellen, frue, Midtervej 2, Sengeløse, Tåstrup.
Andersen, Peder, Juelsmindevej 53, Odense V.
Detlefsen, Edith, Horsetorvet 1, 3. sal, Odense.
Hansen, Ejnar, Nivå.
Jensen, Svend Havndrup, Ore Skole, Mejlskov.
Pedersen, Rigmor, frk., Kirkevej 35, Taulov.
Rødbro, Frede, Østerild.

1952, marts

Alslev, Grete, frk., Sdr. Boulevard 44, Odense.
Andersen, Helga, Ejby forskole pr. Ll. Skensved.
Helbo, Bente Vad, frue, Kildemosevej 39, Aagerup, Roskilde.
Jansson, Inga, frue, Hillerslev pr. Højrup.
Juul, Kirsten, frue, Glamsbjerg fri- og efterskole, Glamsbjerg.
Nielsen, Clara, frk., Benediktsgade 46, Odense.

Nissen, Hildegård, frue, Hald Ege, Viborg.
Olesen, Ella, frue, H. P. Simonsens Allé 51, Sanderum, Fruens Bøge.
Peirup, Else, frue, Ejler Urnesvej 67, Holbæk.
Rasmussen, Inge, frue, Lille Ubberud pr. Blommenslyst.
Schultz, Anna, frk., Nørregade 30, Christiansfeld.

1952, juni

Andersen, Lis, frue, Strandhavevej 56, Hvidovre.
Birketoft, Niels, Pallisbjerg pr. Ulfborg.
Brandt, Carl Ernst, Engdraget 8, Bullerup jr. Agedrup, Fyn.
Buhl, Birgit, Amtstuealle 21 A, Ringsted.
Christiansen, Arne, Kildensmindevej 30, Assens.
Hansen, Hans Jørgen, Myrtoften 19, Gentofte.
Jørgensen, Ingrid, frk., Gladsaksevej 109, Søborg.
Mejlbjerg, Holger, Hedelundsvej 6, Stige F.
Mikkelsen, Jørgen, seminarieadjunkt, Lektorvej 75, Aalborg.
Nørgård, Ruth, frue, Parkallé 66, Hjørring.
Oredson, Hans, Rødegårdsvej 167, Odense.
Pedersen, Svend-Åge, Lillevang, Korup F.
Petersen, Svend Å., seminarieadjunkt, Søndervang 19, Hjørring.
Pilegård, Erik, Vilh. Thomsensvej 6, Svendborg.
Sørensen, Henning, Henriettevej 20, Odense.
Wiberg, Sigrid Jensen, frk., Asmindegårde, Grauballe.
Ågård, Jørgen P., Brydegaardsvej 31, Svendborg.

1953, juni

Kühn, Karen, frue, Ubberud skole pr. Blommenslyst.
Kühn, Ove, Ubberud skole pr. Blommenslyst.
Glent-Madsen, Folmer, Kærmindevej 20, Odense.
List, Karl Svendsen, Lunde, Stenstrup.
Mikkelsen, Bent, Åbenråvej 14, Kolding.
Nielsen, Børge, Søndersø.
Nielsen, Jens Ove Damgård, Pilehaven 82, Assens.
Pedersen, Viggo, Æbeløgade 33, Bogense.
Solgård, Jens Ove, Hunderupvej 185, Odense.
Svenning, Hans Henrik, Langtved pr. Ullerslev.

1954, marts

Andersen, Betty Raymond, Kærby skole, Fraugde.
Faaborg, Grethe, frue, Rolfsted Brugsforening, Ferritslev Fyn.
Hansen, Helga, »Toften«, Ørsted, Djursland.
Hansen, Magda, Ørritslev, Søndersø.
Jensen, Elsa, frue, Græse pr. Frederiksund.
Jensen, Inger, Våbensted Skole, Saxkøbing.
Jensen, Karen Klejs, »Helenelyst«, Brabrand.
Jensen, Marie, Hodsager, Holstebro.
Møller, Karen J., frue, Horne Skole, Horne F.
Langholm, Inge, Tullebølle.
Olsen, Inge, Erritsø Centralskole pr. Fredericia.
Poulsen, Rigmor, Gjesing, Auning.
Sandhus, Ellen, Roabæk pr. Marslev.
Schjødt, Herdis, Sanderum skole, Fruens Bøge.

1954, juni

Axelgård, Tove, Ulstrup Skole, Vig.
de Boer, Else, Nr. Jernløse, Regstrup.

Erichsen, Frederik J., Brylle pr. Knarreborg.
Hansen, Grethe Gjeråe, Juvelvej 21, Tarup, Odense.
Jansson, Flemming, Hillerslev pr. Højrup.
Jensen, Inga, Hjortebjergvej 42, Odense.
Jørgensen, Jørgen Vedby, Drigstrup, Kerteminde.
Kofod-Jensen, Åse, Gyldenstensvej 21, Bogense.
Mortensen, Gerda, Rødding Centralskole, Spøttrup.
Pedersen, Anders, Rosenvænget 12, Aarup.
Østergård, Johannes, Mosegårdsvej 65, 1. sal, Odense.
Østergård, Rita, Stationsvej, Hesselager.

1955, juni

Andersen, Henning, H. P. Simonsens Allé 131, Fruens Bøge.
Borchert, Agnete, Hybenvej 3, Fløng, Hedehusene.
Christensen, Finn, Abildlunden 12, Birkerød.
Glent-Madsen, Helge, Nordskovvej 17, Odense.
Hansen, Esther, Nr. Esterbølle skole, Bogense.
Hansen, Ole Philip, Carl Blochsvej 109, Odense.
Hedmark, Bent, Sanderumvej 55, Fruens Bøge.
Hubert, Poul Erik, Brombærvej 21, Hjallese.
Jensen, Else, frue, Herrested skole, Herrested.
Klüver, Erling, Gummerup, Glamsbjerg.
Nielsen, Erik, Skovstien 4, Jelling.
Nielsen, Hans, Løgstørvej 3, Esbjerg.
Pedersen, Poul, Odensevej 29, Kværndrup.
Pedersen, Preben, Tværvej 15, Stenstrup.
Petersen, Oluf, Pr. Haralds Allé 8, Fruens Bøge.
Petersen, Tove, Margrethes Allé 34, Fruens Bøge.
Simonsen, Ellen, Kalørvej 44, Korup Fyn.
Staugård Mortensen, Ellen, Brugsforeningen, Ågård.

1955, december

Hofland, Bodil, frue, født Jacobsen, Gedved, Horsens.
Jensen, Eskild, Skolegade 6, Kerteminde.
Madsen, Ove, Abels Allé 96, Fruens Bøge.
Michaelsen, Elsie, frue, Lærkevej 34, Kølvrå.
Westergård, Bodil, frue, Frøslev pr. Nykøbing M.

1956, marts

Andersen, Ellen, Asylgade 15, Odder.
Bräuner, Ketty, Barrit.
Dreier, Agnete, Margrethevej 6, Odense.
Jensen, Kirsten, Kvanløse pr. Holbæk.
Jørgensen, Anni, frue, Drigstrup, Kerteminde.
Kragh, Toma, frue, Bredgade 44, Årup.
Larsen, Karen, Trunderup Forskole, Hårby.
Lond, Marie Susanne, Vaalse skole pr. Nr. Alslev.
Lund-Sørensen, Ingeborg, Gudumholm.
Mosegaard, Alice, Bækskov 6, Marslev.
Rasmussen, Alice S., frue, Rasmus Rask-skolen, Bellinge.
Reetz, Bodil, Hostrupskov pr. Åbenrå.
Petersen, Marie, Urup Mark pr. Langeskov.
Vestergård, Frida, frue, født Sørensen, Drastrup, Assentofte.

1956, juni

Andersen, Børge Holck, Hou skole, Ulsted.
Andersen, Kirsten, H. P. Simonsens Allé 131, Fruens Bøge.
Andersen, Mogens Skolegade 8, Otterup.
Gregersen, Birgit, Rolfsted skole, Ferritslev.
Hammershøj, Asta, Thujavej 15, Herning.
Jensen, Karen A., Østervraa.
Nielsen, Dan Holst, Damme pr. Askeby, Møn.
Nielsen, Ingeborg, Hillerslev pr. Højrup.
Pedersen, Børge Østergård, Langtved, Ullerslev.
Sørensen, Ingeborg Ravn, Sofienbergvej 18, Pilshuse, Nyborg.

1957, juni

Davidsen, Flemming, Snestrupgyden, Villestofte.
Davidsen, Johanne, Snestrupgyden, Villestofte.
Grønnemose, Lis, frue, født Mortensen, Æblehaven 8, Agedrup.
Grønnemose, Svend, Æblehaven 8, Agedrup.
Hansen, Arne, Rolfsted pr. Ferritslev Fyn.
Hansen, Ove Holm, Lunde.
Helmer-Hansen, M., Revningevejen, Kerteminde.
Jensen, Karen Marie, Elyriavej 5, Risskov.
Jespersen, Kaj, Østed, Vejle.
Jørgensen, Sv. Aage, seminarieadjunkt, Abels Allé 25, Fruens Bøge.
Klüver, Jette, Gummerup skole, Glamsbjerg.
Knudsen, Else Marie, Olaf Rudesvej 16 A, Højbjerg.
Kralund, Otto, Gudrunsvej 14, Charlottenlund.
Larsen, Kaj Flemming, Abildhøj 10, Næsby F.
Madsen, Inge, Søndergade 50, Gelsted.
Nielsen, Nora S., Valhalvej 67, Roskilde.
Walther, Chr., Ernlund, viceskoleinspektør, Kongsted pr. Rønnede.
Østergård, L., Ravsted skole, Ravsted.
Ågård Hansen, Ruth, Berberisvej 3, Gesing pr. Esbjerg.

1958, juni

Bursøe-Nielsen, Solveig, Munkebjergvej 44, Odense.
Damsbo, Jørgen, Hjulby pr. Aunslev.
Hansen, Kjeld Lindequist, Gelsted, Fyn.
Hansen, Vagn, Sæby, Gershøj centralskole, Kirke Hyllinge.
Haugaard, Dora, Palnatokevej 5, Odense.
Jørgensen, Finn, Ekkodalen 2, Næsby Fyn.
Nielsen, Kai Egon, Herslev pr. Roskilde.
Petterson, Inge, Abels Allé 38, Fruens Bøge.
Solgård, Birgit, Hunderupvej 185, Odense.
Sørensen, Bente Hærvig, Lærkevej 56, Roskilde.
Vilain, Henning, Nyborgvej 107, Odense.

1959, marts

Bredvig, Margrethe, Hyrup skole pr. Stouby
Guldbæk, Mary, Over Holluf, Fraugde.
Jørgensen, Ruth Bachmann, Tved forskole, Skolevej 6, Tved, Svendborg.
Olsen, Anne Marie, Højby Sj.

1959, juni

Christensen, Villy, Vesterlund skole pr. Thyregod.
Djursaa, Holger, Dømmestrup, Fangel.

Fogh, Bente Kingo, Nyvej 23, Malling.
Jensen, Bente, frue, Solvænget 3, Gislev.
Jensen, Leif Schweitzer, Humble.
Jensen, Erik A., Solvænget 3, Gislev.
Jørgensen, Grethe Møller, Installationsforretningen, Brobyværk.
Karstensen, Ole G., Veflinge skole, Veflinge.
Landtved, Erik, Krogvænget 3, Næsby Fyn.
Larsen, Finn, Seden st. F.
Larsen, Poul Klouborg, Svenstrup, Als.
Pedersen, Ragna Nørbæk, frue, Munkebjergvej 57, Odense.
Runge, Lis, H. J. Poulsens Allé 8, Fruens Bøge.
Runge, Ole, H. J. Poulsens Allé 8, Fruens Bøge.
Svendsen, Reinhard W., Ravnebjerg skole, Holmstrup.
Aastrøm, Inge, Vissenbjerg, Bred.

1960, juni

Andersen, Finn, Holsteinborg, Grønland.
Andersen, Inge, Holsteinborg, Grønland.
Askegaard, Ruth, frue, Hroarsvænget, Gambet, Thurø.
Blok, Keld, Gudbjerg, Sydfyn.
Christensen, Merete, frue, Stubberup, Martofte.
Christensen, Mogens, Sorgenfri Allé 21, Fruens Bøge.
Dybbro, Sejer, Alleen 8, Pilshuse, Nyborg.
Frederiksen, Birgit, Bystævnevænget 1, Skt. Klemens.
Frederiksen, Vita Møller, Filskov, Jylland.
Hansen, Bent Rubæk, Kløvervej 55, Ringe.
Hansen, Benthe, Klit, Ferslevsvej 8, Skagen.
Hansen, Bodil Rubæk, Kløvervej 55, Ringe.
Hansen, Kurt, Oksbøl centralskole pr. Nordborg, Als.
Høiberg, Jørgen, Skovvej 32, Nyborg.
Jacobsen, Hanne, Bredgade 1 A, Ålborg.
Jakobsen, Kirsten, frue, Tjørnelundsallé 46, Valby.
Jensen, Sine, Ølunden 18, Munkebo.
Jørgensen, Hans, Sdr. Broby, Brobyværk.
Kjems-Petersen, Søren, Strandbakken, Rebæk, Kolding.
Kristiansen, Henning, Ahlmannsvej 5, Odense.
Krogh, Karen, Fribertsvej 1, Kerteminde.
Lyhr, Kirsten, Jernbanevej 51, Tarup, Odense.
Madsen, Egon, Løvvænget 27, Hornbæk.
Nielsen, Ragnhild Lindegaard, Aabenraavej 48, Kolding.
Rasmussen, Eigil Husmann, Aabakken 10, Bellinge.
Rasmussen, Ryman, Sanderumvej 2, Fruens Bøge.
Skov, Erik, Søvej 15 st., Holte.
Sørensen, Ole, Sylleskovvej 3 B, Nyborg.
Thyge-Jensen, Ruth, frue, Bjerndrup skole pr. Tinglev.

1960, december

Andersen, Astrid Schiønning, Kalø, Rønde.
Andersen, Kirsten, Vindinge skole pr. Lamdrup.
Christensen, Bodil, Vesterlund skole pr. Thyregod.
Christensen, Karen Prangsgaard, Christianslundsvej 82, Nyborg.
Christoffersen, Gunhild, Ejstrup pr. Ejstrupholm.
Egelykke, K. Marie, Nebbelunde skole pr. Rødby, Lolland.
Feld, Inge, Bederslev pr. Kappendrup.
Hansen, Inger, Påskeløkkevej 31, Odense.
Hougaard, Ruth, seminarieadjunkt, Glentevej 17, Herning.
Jensen, Kirsten Billum, Aastrup skole pr. Pejrup.

Kristensen, Karen, frue, H. J. Poulsens Allé 18, Fruens Bøge.
Kristiansen, Ruth, Blære forskole, Blære st., J.
Larsen, Ely, frue, skolen, Martofte.
Mathiassen, Jytte, Enebærvej 34, Hjallese.
Munch, Aase, frue, Lembckesvej 31, Odense.
Nielsen, Edith, frue, Parkvej 1, lejl. nr. 7, Hjallese.
Pedersen, Gitte Møller, frue, Rolfsted pr. Ferritslev, Fyn.
Poulsen, Marianne, frue, Stolbrolykke pr. Guderup, Als.
Schiermacher, Mary, Fangel.
Sørensen, Valborg, St. Snøde, Langeland.

1961, juni

Andersen, Vivi, Revninge skole, Revninge, Fyn.
Bredsten, Gerda, frue, Rolundsvej, Gelsted.
Eriksen, Bent, Bergsvej 39 A, Odense.
Friis-Nielsen, Knud, Lund, Østjylland.
Faarup, Aksel, Maagevej 14, Vissenbjerg.
Faarup, Karen, Maagevej 14, Vissenbjerg.
Granat, Herdis, frue, Hørgårdsvej 29 B, Risskov.
Hansen, Anna Margrethe, Hyllehøjskolen, Kauslunde st., Fyn.
Hansen, Eggert Banke, Skovvej 14, Kerteminde.
Hansen, Flemming Birk, H. C. Andersensvej 13, Aabyhøj v. Aarhus, Jylland.
Hansen, Kjeld, Nørregade 9, Gedsted, Himmerland.
Hansen, Mogens Bøgehave, Taagerodgård, Langesø.
Houmøller, Henning, Bogensevej, Næsbyhoved Broby pr. Næsby Fyn.
Jensen, Mogens, H. P. Simonsens Allé 99, Fruens Bøge.
Lukassen, Niels, Nymarksskolen pr. Ladby, Fyn.
Lundsgaard, Lilli Fuglsang, Bøgebjergvej 2, Vester Åby.
Lysholt-Hansen, Jørgen, Krogsbølle centralskole pr. Otterup.
Mathiesen, Anna Marie, Solkær 33, 2. sal th., Valby.
Nielsen, Raimond, Villestofte st.
Olsen, Ole, Svanedamsgade 35, Nyborg.
Runge, Aksel, Godthåbsgade 47, 3. sal, Odense.
Pedersen, Ejgil, Aaløkken 6, Ringe.
Petersen, Jytte Lang, Holstedvej 7, Odense V.
Rasmussen, Else, »Nyhus«, Veflinge.
Rydder Vibeke, frue, Nyborggade 11.9.H, København Ø.
Wellejus, Sonja, Lahnsgade 32, Odense.
Wenø, Kirsten, frue, født Beyerholm, Møllevej 9, Hårby.

1962, juni

Andreasen, Jonna, Sprotoften 23, Nyborg.
Busch, Ellen Margrethe, Skolegade 6, Juelsminde.
Ditlevsen, Samuel, Nr. Lyndelse pr. Nr. Søby.
Christensen, Svend Preben, Jersore pr. Bogense.
Flyndersøe, Else-Marie, Købmagergade 62 st. tv., Fredericia.
Hagenau, Kirsten, Benediktsgade 46, 3. sal, Odense.
Gadegaard, Jens-Jørn, Lahnsgade 32, Odense.
Hansen, Per Skov, Rasmus Rask-skolen, Bellinge.
Iversen, Bent, Langtved skole, Ullerslev.
Iversen, Helge, Sletterød, Harndrup.
Iversen, Lisbeth Refsgaard, Sletterød, Harndrup.
Jannings, Kjeld, Frederiksgade 56, Odense.
Jensen, Kirsten, Pilehaven 12, Assens.
Jessen, Signe, Juelsmindevej 51, 2. sal th., Odense V.
Juel, Bente, Rødovrevej 248, 2. sal, Vanløse.

Knudsen, Benny, Bogø by.
Knudsen, Henry, Rosendalen 521, Munkebo.
Larsen, Helge, Vigerslev sogneskole pr. Morud.
Løvgren, Hanne, Flintevej 4, Assentoft.
Møller, Else, Thordals Allé 31, Fruens Bøge.
Nande, Dennis Leo, Vilh. Becksvej 99, 4. sal, Århus C.
Nielsen, Carl, Nørre Voldgade 51, 1. sal, Nyborg.
Nielsen, Jørgen, Årslev skole pr. Årslev.
Nielsen, Oluf, Realskolen, Ullerslev.
Pedersen, Anne-Grete Thane, Aaløkken 6, Ringe.
Pedersen, Jytte, Torsted pr. Horsens.
Rasmussen, Inge-Margrethe, Møllevænget 3, Langeskov.
Rasmussen, Merete, Klostervej 12, Odense.
Riber, Inge, Heden skole, Allested.
Ross, Inger, frue, Tulipanvej 2, Kolding.
Vigsø-Jeppesen, Ruth, Skovvejen 4, Starup, Haderslev.
Wandam, Magna, Bredgade 80, Bred.
Wandel, Jørgen, Præstevænget 10, Egtved.
Wandel, Ulla, Præstevænget 10, Egtved.

1962, december

Bonde, Kathrine, Mollerup skole, Ørum, Sønderlyng.
Eriksen, Margit Hvolbøll, frue, født Mikkelsen, Lourup skole pr. Gørding.
Feddersen, Yrsa, 2261 Tinningstedt über Niebüll, Sydslesvig.
Finken, Bente, Stenløsevej 155, Hjallese.
Hansen, Anna-Marie, No skole pr. Ringkøbing.
Jørgensen, Ruth, Rosilde pr. Lamdrup.
Madsen, Eva, Kattrup Hovedgård jr. Jyderup.
Larsen, Inger, Fyensgade 36, 1. sal, Grindsted.
Lyrk, Bodil, Solevad, Fangel.
Nielsen, Inga Elisabeth, Saxovænget 9, Odense.
Ovesen, Gurli, Hundstrup skole pr. Vester Skerninge.
Rasmussen, Anne, Lundeborg skole pr. Svendborg.
Risager, Hanne, Studsgård skole, Studsgård.
Schmidt, Inger, Hårslev pr. Gamby.
Østergård, Birgit, Krarup pr. Espe.

1963, juni

Amstrup, Grethe, Søgårdsvej 38, Næsby F.
Bech, Birgit, skolen, Nr, Guldbjerg.
Bram, Birthe, Hybenvænget 3, Bellinge.
Brisdahl, Lotta, Otto Bachesvej 13, 3. sal, nr. 15, Odense.
Christensen, Karen, Kløvervænget 20 A, 7. sal, Odense.
Dahlstrøm, Gudrun, Håstrup.
Ditlevsen, Birthe Grove, Nr. Lyndelse pr. Nr. Søby.
Eggert, Bente, Ahornvej 2, Bogense.
Eriksen, Finn, Dalby realskole, Dalby st., Fyn.
Hansen Toppel, Aase, Sdr. Nærå pr. Årslev.
Hansen, Finn H., Saxovej 75, opg. 1, lejl. nr. 12, Tarup.
Hansen, Tove, Sportsvej 8, Hårby.
Hemmingsen, Evald, Dr. Louisesvej 27, Odense.
Høgild, Birte, Søbysøgaard, Nr. Søby.
Ingemann, Karen M., Kildevej 14, Dagnæs pr. Horsens.
Jensen, Karen Thede, Hardrup skole, Hardrup, Sjælland.
Jensen, Mogens Thyge, Bjerndrup skole pr. Tinglev.
Jeppesen, Alice, Tolderlundsvej 76, 2. sal, Odense.

Johansen, Hanne Staff, Lunde skole pr. Stenstrup.
Johansen, Lisbeth, Ørbæk skole, Ørbæk, Fyn.
Johnsen, Hans Erik, »Pellegården«, Vindeby, Tåsinge.
Jørgensen, Bente Gunvor, Ekkodalen 2, Næsby F.
Jørgensen, Jens Chr. Aa., Vester Hæsinge.
Kerdil, Grethe E. Bernsdorffsvej 19, Odense.
Kerdil, Mogens, Bernstorffsvej 19, Odense.
Kolle, Hanne Hellung, frue, Langenæs Allé 72, Århus C
Kølln, Elly, Nybovej 1, Glamsbjerg.
Land, Karen, Bergsvej 47, Odense.
Larsen, Poul Ejler, Højrupvejen pr. Skamby.
Larsen, Ulla, Højrupvejen pr. Skamby.
Larsen, Vibeke, Blichersvej 39, Odense.
Laursen, Leif Vegge, Seden Lærlingehjem, Seden.
Madsen, Helge, Over Jerstal skole II, Over Jerstal.
Madsen, Lajla, frue, Over Jerstal skole II, Over Jerstal.
Madsen, Lillian, Bjarkevej 4, 2. sal, Odense V.
Madsen, Vagn, Bjarkevej 4, 2. sal, Odense V.
Meyn, Aase, Hostrupvej 35, Kolding.
Mortensen, Kurt, Stationsvej 4, Kværndrup.
Møller, Carsten, Holmehusvej 63, Odense.
Nielsen, Bertrand, Arkonavej 5, Odense.
Nielsen, Karl, Nørregade 19, 1. sal, Kerteminde.
Nielsen, Lene Bechmann, Strandvejen 40, Nyborg.
Olsen, Erik, Dømmestrup pr. Nr. Lyndelse.
Pedersen, Betty, Carl Blochsvej 25[1] tv., Odense.
Pedersen, Hans Dalager, Dalagergård, Harndrup, Fyn.
Pedersen, John, Rønnevej 11, Risskov, Aarhus.
Pedersen, Niels, Tinas Allé 19, Fruens Bøge.
Pedersen, Ole Lundsgaard, Egense pr. Otterup.
Sinius-Clausen, Bente, Benediktsgade 37, 2. sal, Odense.
Skov, Christian, Nørregade 1, 3. sal, Assens.
Steen-Jensen, Anne, Nørrevænget B, 1. sal, Vejle.
Tveskov, Poul, Otto Bachesvej 9, Odense.

1964, juni

Andersen, Inge Flindt, Østergade 23, Nr. Aaby.
Bech, Jørgen, skolen Nr. Guldbjerg.
Bech, Tove, Glim centralskole pr. Roskilde.
Dydensborg, Arne, Carl Lundsvej 17, 1. sal, Odense.
Engberg, Palle, Tennisvej 1, Ejby st.
Fondt, Annette, Nr. Farimagsgade 54, 5. sal, København K.
Gjødesen, Lisbeth, Rosengårdsvej 4, Odense.
Grost, Ole, Rugårdsvej 57, 2. sal, Odense.
Hansen, Ib Rohold, H. J. Poulsens Allé 98, Fruens Bøge.
Hansen, Inge, Margrethevej 20, Toftlund.
Hansen, Otto, Dronningsgade 24, Odense.
Jensen, Bent, Middelfartvej 139, Odense.
Johansen, Ulla Merete, Juelsgade 29, Odense.
Junker, Birgit, Fole.
Jørgensen, Karen Marie, Havdrup skole pr. Havdrup, Sjælland.
Jørgensen, Kirsten, Anderup Hestehave, Stige Fyn.
Larsen, Edith Hindsgaul, Vigerslev skole, Morud.
Lieth, Dorrit von der, Istedvænget 7, Odense.
Marcuslund, Eva, Glentevej 2, Odense.
Møller, Else Rue, Stenderup skole, Stenderup.
Nielsen, Erling, Parkvej 1, lejl. nr. 7, Hjallese.

Nielsen, Poul H., Annasholmsgade 22 a st. tv., Odense.
Pedersen, Tom Møller, Rolfsted pr. Ferritslev Fyn.
Rasmussen, Bodil, Kronborg Havebyvej 15, Helsingør.
Rasmussen, Mogens Husman, Chr. Sonnesvej 33, Odense.
Skovholt, Birthe N., Godthåb, Grønland.
Skovrup, Marie Juhl, frue, Smedevænget 6, Svendborg.
Smith, Emma, Carl Blochsvej 5, 2. sal tv., Odense.
Stougaard, Jørn Theil, Lindevej 20, 1. sal, Nyborg.
Svendsen, Birgit Degn, Hegnet 24, Næsby Fyn.
Tange, Anna Elise, L. A. Ringsvej 87, Odense.
Ubbe, Vibeke, Molktesgade 6, 2. sal, Randers.
Wandam, Poul Chr., Bredgade 80, Bred.
Wilkens, Ernst, Hovnstrup skole pr. Vejle.
Windeballe, Torben, Åløkkehaven 24, Odense.

1964. december

Bjørn, Hanne-Grethe, Horsetorvet 1, 1. sal tv., Odense.
Brandt, Karen, Thuresensgade 13 c, Odense.
Franken, Grethe, Hasmark pr. Otterup.
Hansen, Birthe, Kissendrup pr. Ullerslev.
Hansen, Ellen Kjær, Åbakkevej 9, Korup Fyn.
Højte, Edith, Kippinge centralskole pr. Nr. Alslev.
Jakobsen, Grete, Bårse pr. Præstø.
Jensen, Anita, Kalø skole pr. Sakskøbing.
Jensen, Birgitte, Jomsborgsvej 28 st., Odense.
Jensen, Grethe, Vestervænget, Lumby pr. Beldringe.
Jensen, Rita Thurø, Munkemøllestræde 7, 3. sal, Odense.
Kloverpris, Solveig, Jagtvej 181, 1. sal tv., København Ø.
Larsen, Inge Lis, Løjt Skovby skole, Åbenrå.
Larsen, Solveig Wainø, Lundsgårdsvej 18, 1. sal, Odense V.
Laursen, Doris Kyndi, Østervinge 6, Esbjerg.
Nielsen, Hanne, Nørregade 19, 1. sal, Kerteminde.
Olsen, Else, Hjortø skole pr. Svendborg.
Pedersen, Hedvig Krogh, Glamsbjerg skole, Glamsbjerg.
Rasmussen, Elsebeth F., Sybergsvej 66, Kerteminde.
Sørensen, Bente, Tybjerg pr. Herlufsmagle.
Sørensen, Birgit Skytte, Brolæggerstræde 21, Holbæk.
Tarp, Marie, Yrsavej 16, 1. sal tv., Odense V.
Thygesen, Asta, Agnesvej 6, Nyborg.
Tværvang, Ruth, Herrested.

1965. juni

Allesø, Inger, Allesø pr. Beldringe.
Andersen, Anni Georgi, Eranthisvej 27, Odense.
Andersen, Ebbe, Kærlandsvej 8, Hjallese.
Andersen, Niels, Jagtvej 7, Odense.
Andersen, Villy, Nørregade 17, Gelsted.
Baktoft, Vibeke, Døckerslundsvej 4 D, Odense.
Beck, Ulla, Porthusvej 21, Svendborg.
Bundsgård, Steen, Kocksgade 50, Odense.
Christensen, Torben, Østrupvej 28, Tarup, Odense.
Christiansen, Leif S., Vindegade 61, Odense.
Gundlach, Hanne, Blåbjergvej 146, Hjallese.
Gundlach, Poul, Blåbærvej 146, Hjallese.
Hansen, Grethe Østergård, Vibevej 11, Langeskov, Fyn.
Hansen, Knud, Søndergade 6, Glamsbjerg.
Hansen, Poul Erik, Brydegårdsvej 24, Svendborg.

Hansen, Vita Juul, Horsetorvet 3, Odense.
Hedegaard, Jørgen, Gyldenstenvej 35, 1. sal, Odense.
Jasper, Hane, Hjärnøvej 10, Fredericia.
Jensen, Anna Buur, Stenløsevej 106, Hjallese.
Jespersen, Elisabet, Skovalléen 9, Fruens Bøge.
Jørgensen, Ellen, Østerbæksvej 73, Odense.
Jørgensen, Hans Rud, Køng Brugsforening pr. Glamsbjerg.
Jørgensen, Margrethe, »Moselund«, Sdr. Nærå pr. Årslev.
Kolenda, Grete, Rolfsted pr. Ferritslev, Fyn.
Kristoffersen, Henny, Alexandragade 8, Odense.
Larsen, Paul E., Kile pr. Guldbjerg.
Lodberg, Inge, Margrethevej 4, Vamdrup.
Lomborg, Kirsten, Nansensgade 1, Odense.
Marqvardsen, Gunnar, Købkesvej 37, Odense.
Mathiesen, Per, Colbjørnsensvej 5, Odense.
Nielsen, Hanne, Dagmargade 12, 3. sal tv., Hjallese.
Olsen, Kurt, Drewsensvej 13, Odense.
Pedersen, Bodil, Eranthisvej 38, Odense.
Pedersen, Helge Høirup, Thuresensgade 36, 2. sal, Odense.
Pedersen, Poul, Eranthisvej 12, Odense.
Peterhänsel, Allan, Tesdorphsvej 53, Odense.
Rasmussen, Ove, Ejbygade 5, Odense.
Rasmussen, Tove, Annasholmsgade 14, Odense.
Rosenberg, Lis, Hunderupvej 88, Odense.
Runge, Jørgen, Allégade 20, Odense.
Sachse, Carsten, Allested, Fyn.
Simonsen, Karen Groes, Drewsensvej 13, Odense.
Skavenborg, Christian, Hjallesevej 21, Odense.
Starostka, Leif, Georgsgade 28, Odense.
Steenberg, Carl, Bolmerod, Skamby.
Sørensen, Søren Linaa, Brobyværk skole, Brobyværk.
Thing, Karen Ingrid, Thingstedet, Knarreborg.
Tholle, Else Skouboe, Melbyesvej 26, Odense.
Trøigaard, Lene, Thorsgade 8, Odense.

Indholdsfortegnelse

Vor forening, Aage Ovesen 5

Redaktionelt, Red. 7

Mindeord 8

Dimissionstale 1965, rektor Holger Melson 12

De studerendes råd, Frans Bay 18

Odense Seminariums Børneskole og praktikken, lektor K. Caspersen . . 22

Carl Nielsen og skolen, skoleinspektør E. Brahm 33

Unge i konflikt med samfundet, Helge Glent Madsen 58

En dansk skole i sydslesvig, Yrsa Feddersen 63

Året, der gik, lektor Johs. Nielsen 67

Meddelelse fra kassereren 73

Regnskabet 74

Bestyrelse og medlemsliste 75